

LLUM
D'OLT

50

Pacrat

Llum d'Oli

Oct. 1995 - Any XIV - Preu 300 Pts. - Núm. 50

PORRERES

Octubre, 1995 - N°50
Dipòsit Legal PM 76/1979

L'edita:

Agrupació Cultural de Porreres
Carrer Almoina, n°67, 1r - Tel./Fax:64 71 86

Coordinació: Joana Mora i Cerdà

Assessorament: Maria Barceló i Crespí

Col·laboradors d'aquest número:

Maties Adrover	Antoni Mates "Aires de Monti-Sion"
Joan Barceló i Bauçà	Joan Melià
Bartomeu Barceló	Sebastià Melià i Mora
Picornell	Miquel Morlà
Margarida Barceló	Maria Antònia Munar.
Taberner	Presidenta Consell Insular de Mallorca
Apol·lònia Maria	Joan Oliva
Binimelis	Rafel Picornell i Manresa
M.B.	Maria Magdalena Picornell Vaquer
Miquel Company i Florit.	Vescomte de Robines
President Assoc. Premsa Forana	Josep Roig Salleras. Batle de Porreres
Antoni Contreras Mas	Manel Claudi Santos
Rafel Maria Creus	Cristòfol Soler. M.H.
Damià Duran	President Govern Balear
Rafael Ferrà i Martorell	Joan Sorell Adrover
Andreu Genovart	Bartomeu Tauler
Margarida Grimalt Veny	Catalina Trobat "Coral de Porreres"
Grup d'Esplai	Agnès Vanrell i Sureda
Junta Local de l'Associació de Lluita contra el Càncer	Joan Verger Garau
Maties Lladó i Cedà	Sebastià Vidal.
Francesc Llinàs	
Jaume Martorell i Cerdà	
Miquel Mascaró	

Impressió:

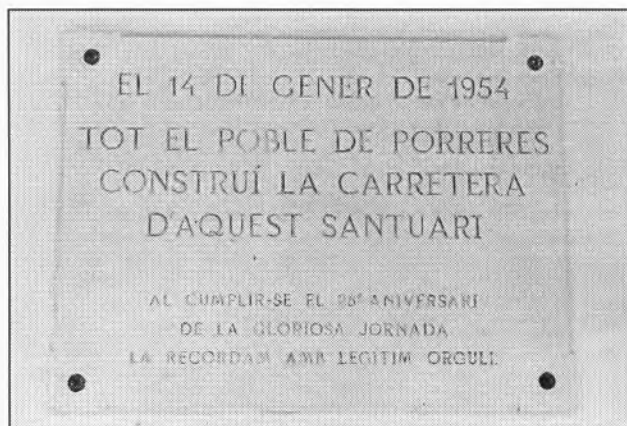
TIRRENA, S.A.

TEL: 55 52 12

Els articles publicats reflecteixen únicament l'opinió dels seus autors.

SUMARI

Editorial.....	3
Activitats de l'Agrupació	4
Notes històriques.....	5
El nostre patrimoni.....	8

Entrevista	14
Informació local	16
Aprop de tothom.....	22
Opinió	23

El món del ví	30
Esports	33

Han passat prop de 17 anys d'aquell Nadal de 1978 en què va aparèixer el primer número de *Llum d'Oli*.

Durant aquest temps, amb freqüència irregular, el *Llum d'Oli* ha il·luminat molts d'aspectes de la història quotidiana de Porreres, de tal manera que pegar una ullada a la col·lecció serveix per salvar molts de fets que estan a punt d'entrar en els dominis de l'oblit.

Durant aquest temps han canviat moltes de coses, no totes per bé, i unes altres no han canviat tant com els redactors d'aquells primers números volien imaginar.

En un temps en què els mitjans de comunicació de gran abast ens fan veure fets i interessos llunyans, de vegades contraris, com a propis, la premsa local (la *Prensa Forana*) actua d'antídoto contra el procés de despersonalització que pateix el nostre poble i el nostre país i, amb els pocs recursos que té, aconsegueix posar com a centre d'atenció les relacions socials, les històries i els productes més immediats, aquells que afecten, construeixen i desfan les persones que trobam cada dia en sortir al carrer. La *Prensa Forana* lluita per mantenir la realitat del poble com a referent, quan una bona part dels mallorquins ignoren que viuen a Mallorca o, més ben dit, actuen com si ho ignorassen.

La *Prensa Forana* ha ajudat a fer normals situacions que, fa desset anys, no semblava que ho poguessin ser. N'hi deu haver pocs dels primers redactors d'aquestes publicacions que no sentissin que els discutien que no escriguessin la revista en castellà ("que si l'entendria tothom", "que si és més modern"...), però aquells que ho discutien ara ja han hagut d'acceptar que és normal. Amb *Llum d'Oli* va passar igual, no podia ser cap excepció. Però l'actitud dels qui han escrit aquests 50 números ha fet que l'enclotxa que obriren hagi servit perquè altres grups i institucions hagin contribuït a eixamplar-la (*Semilla, Foganya*, les escoles, l'administració municipal, els programes d'actes, les retolacions i publicitats d'establi-

ments, botigues, associacions, clubs esportius...) i perquè l'ús de la llengua de Mallorca, de la llengua catalana, torni a ser percebut com a lògic per la majoria de porrerencs.

Llum d'Oli, també, ha servit, i serveix, de plataforma de debat sobre temes porrerencs que, de no ser-hi, no haurien sortit a *llum*. Quantes coses, projectes i idees deu haver fet canviar una denúncia, una queixa, una demanda o un comentari a les pàgines de *Llum d'Oli*? Segurament molts.

Llum d'Oli és font d'informació sobre l'actualitat de Porreres i dels porrerencs. Igualment, s'hi han publicat molts episodis de la història del poble, la política i la social, que ajuden a fer comprendre el present i a no ignorar el passat.

El caràcter voluntarista de l'edició de *Llum d'Oli*, ha fet que hagi travessat moments de gran eufòria i moments de letàrgia; però, quan aquests darrers s'allargaven massa, sempre han sorgit relleus que l'han mantengut encès.

Són molts els col·laboradors, porrerencs o externs, regulars o esporàdics, que han ajudat a fer la revista, a tots ells l'agraïment; així com a tots els lectors, i als anunciants que, amb el mateix esperit, han posat, en forma de publicitat, la col·laboració econòmica que també és tan imprescindible.

Esperam que *Llum d'Oli*, com a part de la *Prensa Forana*, hagi ajudat a crear l'ambient adequat perquè d'aquí a poc temps puguin aparèixer mitjans de comunicació, escrits i àudio-visuals, en la nostra llengua que puguin cobrir tot Mallorca i que la tinguin com a centre d'atenció, perquè són imprescindibles per poder continuar avançant, per no desaparèixer com a poble.

Per acabar només queda expressar la voluntat que durant molt d'anys *Llum d'Oli* pugui continuar ajudant a construir la normalitat diària de tots els porrerencs.

**INSTAL·LACIONS
D'ELECTRICITAT
I FONTANERIA**

BARCELÓ- MULET, C.B

**TALLER I MAGATZEM
C/ BESTARD, 35
TEL. 647866-647647-168161
07260- PORRERES**

Foto VIDAL

Porreres

**FOTOGRAFIES D'ESTUDI,
REPORTATGES DE NOCES,
BATEJOS, COMUNIONS.
AMPLIACIONS I REPRODUCCIONS.**

Actes de Sa Fira a Santa Catalina 1995

Diumenge, 22 d'octubre

*A les 8 h. Excursió al BARRANC DE BINIARAIX

Concentració a Plaça.

Organitza: G.E.P. Grup Excursionista de Porreres. Inscripcions al contestador automàtic 65 71 86, abans de dijous dia 19.

Divendres, 27 d'octubre

*A les 20'30 h. PRESENTACIÓ DEL n° 50 DE LA REVISTA LLUM D'OLI

Al Saló d'Actes de la Casa de la Vila.

*A les 21 h. TAULA RODONA on es parlarà sobre el tema: NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA ALS MITJANS DE COMUNICACIÓ

Al saló d'Actes de la Casa de la Vila.

Hi intervendran: Sr. Damià Pons i Pons, President de la Comissió de Cultura del CIM. Sr. Joan Melià i Garí, Filòleg. Sr. Miquel Cardell, Periodista de Ràdio Nacional. Sr. Miquel Company i Florit, President de l'Associació de Premsa Forana.

Dissabte, 28 d'octubre

*A les 15 h. ITINERARI CULTURAL I PAISATGÍSTIC.

Recorregut: Son Redó (talaiot, puig, cova...) Es Pagos (casal, talaiot, panoràmica...). Aquesta passejada anirà acompanyada amb explicacions, al lloc oportú, de caire toponímic, històric, geogràfic.

Concentració: A Plaça.

*A les 16 h. XVII TORNEIG SOCIAL D'ESCACS

Lloc: Local Social de l'Agrupació.

*A les 20 h. INAUGURACIÓ DE L'EXPOSICIÓ "SAHARIANS". Fotografies de BARTOMEU AMENGUAL sobre els camps de refugiats saharians de TINDOUF (Algèria)

Lloc: Local Social de l'Agrupació Cultural.

(Romandrà oberta els dies 28, 29, d'octubre i 1, 4, 5 de novembre)

Diumenge, 29 d'octubre

*A les 18'15 h. MOSTRA DE DIAPOSITIVES de les activitats realitzades pel Grup Excursionista Porrerenc. Temporada 94/95

Lloc: Saló d'Actes de la Casa de la Vila.

Dimarts, 31 d'octubre

*A les 21 h.- REUNIÓ OBERTA A TOTS ELS INTE-

RESSATS I INTERESSEDES EN EL VIATGE DE L'AGRUPACIÓ CULTURAL.

Lloc: Local Social.

Dissabte, 4 de novembre

*A les 20'30 h. CONFERÈNCIA sobre LA SITUACIÓ ACTUAL A LA R.A.S.D. (República Àrab Sahariana Democràtica)

Lloc: Local Social de l'Agrupació.

Dissabte, 11 de novembre

*A les 21 h.- SOPAR DE COL.LABORADORS/ES I SIMPATITZANTS DEL "LLUM D'OLI"

Lloc: Bar-Restaurant "Es Centro"

Inscripcions: fins dia 5 de novembre al telèf./contestador i/o fax 64 71 86, o als membres del Consell de Redacció del "Llum d'Oli". Preu: 2.500.-

Dissabte, 18 de novembre

DIADA BOLETAIRE-EXPOSICIÓ:

Concentració a les 9'00 h. a la Plaça, per sortir a cercar bolets pel terme de la Vila.

Classificació dels bolets a partir de les 15'30 h. a la sala Polivalent.

L'exposició dels bolets romandrà oberta al públic el dissabte de les 19 a les 21 h. el diumenge de les 11 a les 13 h. i de les 18'30 a les 21'30 h.

SOPAR DE LLOM AMB GÍRGOLES

A les 21 h. al Pati de l'Església Parroquial. Venda anticipada de tiquets al bar "Can Guillem" i a "Sa Fonda", preu 1.000 pta.

Diumenge, 26 de novembre

VISITA COMENTADA DE L'EXPOSICIÓ "ELS BOUS DE COSTITX" (MUSEU DE MALLORCA)

A les 10 h. concentració a Plaça (en cotxes particulars)

Dies 6, 7, 8, 9 i 10 de desembre

VIATGE GASTRONÒMIC I CULTURAL

NOTA: El dia de SA FIRA l'Agrupació Cultural tendrà una paradeta on hi podreu trobar els números que vos manquen del LLUM D'OLI i les camisetes de la nova temporada del Grup Excursionista.

TOTS ELS ACTES FORMEN PART DE LA XIV SETMANA CULTURAL DE SA FIRA.

Descripción topográfica de Porreras

Memorias Real Academia Médico Práctica Balear. Catálogo 56 1790. ARCHIVADA II, 1; 3 pp.º 205 x 150 mm.

(Transcrit per ANTONI CONTRERAS MAS)

Porreras se halla situada en un llano y está expuesta a todos los vientos fuertes, por no tener monte alguno cerca que la abrigue. Tiene a distancia de cuarto de hora, unos montecillos que forman línea empujando por la parte del sudoeste, y siguen hasta el oeste. Soplando el viento de estas partes suavemente se conoce en la Población algún abrigo; pero siendo fuerte no se repara. Cuasi lo mismo sucede cuando corren los vientos de Nornordeste por una pequeña sierra que hay distante cuarto de hora que empieza al Noreste y sigue hasta el Norte donde va declinando este collado, y forma un canal que da más libre paso al viento de Septentrion y continua hasta el Nornoroeste. No tiene esta Villa torrentes, prados ni lagunas que formen pantanos: cuando hay avenidas de aguas tienen declinación a la boca de un barranco que las introduce a las concavidades de la tierra sin saberse más de ellas. Solamente a la parte de Norte hay una asequia que pasa a distancia de tiro de piedra y cuando, el año es abundante de agua en la primavera y principio de stío, suele quedarse a trechos porción de aguas encharcadas por faltarle suficiente declivio, ésta con la continúa acción del sol exhala vapores pútridos en la Admosfera, y da quilates de esta pútrida la situación de dos huertos que hay cerca más inmediato a la población por tener receptáculos del agua (vulgos sefreys) descubiertos y expuestos a la actividad de los rayos del Sol de donde en el estío suben exhalaciones pútridas que juntadas con las de la vesina asequia tienen bastante fuerza para molestar los ve-

sinos más inmediatos con calenturas pútridas e intermitentes como se ha observado muchos años ser ellos los primeros y los que más las padecen en este lugar. Mas tiene a la circunferencia algunas balsas de stiercol cituadas la lado de los caminos a nuestro parecer sobradamente inmediatas. Mas tiene algunos la (folio 2) costumbre de formar al lado de sus casas estercoleras detenidas mucho tiempo. También en las fábricas de aguardiente hay la costumbre de desaguar por la calle el caput mortuud (vulgo vinasa) la que a más de poner las calles susias, en el estío mezclada con el polvo y excrementos de irracionales hacen un lodo corrupto que exhala vapores pútridos como lo experimentan los sentidos. Es que se manifiestan estas malas disposiciones fácilmente se harían coadyuvantes, y el partido de la causa principal es una invasión epidémica. Con todo esto no obstante logramos de un cielo de buenas influencias los moradores de este País: Quienes son de un genio pasífico, los más de natural constante, y fuerte por lo que son muy útiles en la tarea del cultivo, teniendo la costumbre de estar todo el día en el campo, y parte de la noche en algunas estaciones del año. Su comida es ordinariamente legumbres, a veces tosino en ollas de bersas, calabasa y a veces comen frutas y higos secos. Su bebida es agua llovedisa, o de pozo, y a veces usan de licores cuando tienen posibles.

Esta es la descripción topográfica que según nuestras cortas luces hemos formado, si acaso la Academia desea más extensión en laguna de sus partes, quedando prompts, suplicamos nos instruya, y disimulen nuestras faltas.

Porreras y enero a cinco de 1790 Mateo Verdera. Sebastián Gelabert.

Memorias Real Academia Médico Práctica Balear Catalogo 138.

1790

CENSURA. Archivado II, 1 2 pp. 205x150 mm.

Palma Septiembre 25 de 1789. La Academia Médico Práctica ha visto con el mayor gusto la contextualización de V.M. a la carta que se le remitió y no dudando que el celo que en ella demuestra es efectivo, ha determinado pasarle esta instrucción para que v.m. arreglado a ella cumpla con el trabaxo de hacer una descripción topográfica de su villa y una relación mensual al tenor de las que van suscritas, y remitirlas a la Academia, de cuya orden se lo participo. Ds. gde. a.v.m. ms. as.

Modo de formar la descripción topográfica.

Expresará la situación de la villa, si está en paraje eminente o llano, expuesta o no a los vientos, y quales, si está cerca de pantanos, torrentes, acequias o balsas, que puedan causarle alguna mala disposición. El genio de sus habitantes, alimento, bebida, costumbres, y modo de vivir, y todo lo demás que considere necesario para formar una idea capaz de ilustrar la Academia, y cuyo conocimiento le sirva de base en las consultas que puedan ofrecerse en alguna epidemia.

Relación mensual

Dará cada mes una relación a la Academia del tiempo que habrá ocurrido, los vientos que han reinado, aguas, nieblas, y cuanto pueda ser causa procathartica de las enfermedades, de las que habrá observado endémica, epidémicas, y esporádicas, sus síntomas, el método, que se ha practicado, y su terminación.

Doctor Francisco Alemany, Secretario.

Doctor D. Sebastián Gelabert.

Un inventor porrerenc del segle XVII

Maria Barceló i Crespi

En aquesta ocasió volem esmentar un document força curiós. Es tracta de l'invent d'una bomba per treure aigua i així facilitar el reguiu. El dia 19 de maig de 1649, en la sessió del Gran i General Consell, el fuster Mateu Sastre, natural de la vila de Porreres, però en el moment habitador en el terme de la Ciutat, exposava que *ha trobada una nova inventió per traure aygua dels pous, o sènies, que amb la força de un home ordinari treura aygua per regar sens que sia menester sefereig, de tal manera que regarà qualsevol sembrat ordinari y particularment en los pous, o, sènies qui tenen la aygua prop y no són fondas, la qual per més facilitat se podrà acomodar a fer-la portar a una bèstia ordinària*. Es precisava que el dit invent seria de tal profit al Regne de les terres fructificarien molt més. Per això suplicava que, una vegada feta una prova en presència dels jurats i clavis de la part forana, se li concedís la gràcia *de què per espay de deu anys ninguna persona pugui fer dita obra, o, bomba sens intervenció del suplicant*. Els consellers acordaren que es fes l'experiència en un pou o sínia que tengués vint-i-cinc palms de fons i després ja se li concediria la patent d'autoria.

Nota: Aquest document fou transcrit i publicat, de manera completa, per Enric Fajarnés al "Bolletí de la Societat Arqueològica Lul·liana", tom VI (1895), pàg. 100.

Porrerencs d'ahir

Reprenem aquesta secció que temps enrera vàrem encetar al "Llum d'Oli".

Ací facilitarem algunes dades inèdites sobre el P. Joan Servera (1). Es sabut que aquest trinitari va escriure en el segle XVIII una obra titulada *Porreras ilustrada con la invención y milagros de la Santa Cruz, venerada en dicha villa, sus milagros. Descripción de la villa y de sus varones ilustres*. Dita obra sembla que seria una primera "història" de Porreres. El P. Lluís de Vilafranca, caputxí, a les seves *Misceláneas Baleáricas*, va copiar quasi íntegrament el manuscrit del P. Cervera afegint-hi un judici crític sobre aquell.

En data 26 de setembre de 1722, davant el notari Pau Servera, es va redactar l'acta de renúncia a l'herència familiar. Les dades són aquestes: Joan Servera, novici del convent de Sant Esperit de l'ordre de la Santíssima Trinitat, fill de Joan i de Margalida Garcies de Porreres, desitjant prest fer professió en dit convent, renúncia a favor del seu pare *omnia et singula bona mea mobilia et immobilia ac semovencía presencía et futura*. Però es retenia 6 lliures moneda de Mallorca que cada any li pagarien durant tota la seva vida a més de 1 lliura i 10 sous *pro charitate et perpetua celebratione unius officii matinalis cum diacono et subdiacono quod celebrari mando perpetuo in capella Virginis Maria de Doloribus a die obitus mei ad unum annum et perpetuo in simile die*. Actuaren com a testimonis el notari Pau Servera, Vicenç Campamar i Antoni Vidal, picapedrer de Ciutat.

(1) A.R.M., Prot. S-714, ff. 158v-160r.

He d'agrair la referència documental al P. Antoni Gilí.

PUB RESQUILLS
ES TRUI DE PORRERES

C/ Pou Florit, 14

PORRERES

VIAJES COLÓN TRAVEL, S.A.

BAL 182

El meu proper viatge

31 Desembre, 31
07003 Palma de Mallorca
PORRERES Tel. 64 70 00

Tels. 76 15 50 - 75 34 40
Telefax 49 29 44

BIBLIOTEQUES DE MALLORCA

Centre Coordinador

Biblioteca de Porreres

Horari: Dilluns a divendres de 17 a 20 h.

Dissabtes de 10 h. a 13 h.

NOVETATS SETEMBRE 1995

Filosofia

- * BOBBIO, NORBERTO: *Las claves del debate*

Ciències Socials

- * *Festes de les illes Balears. Calendari de celebracions de cap a cap d'any.*

Ciències aplicades

- * BORDOY SANSÓ, MARGALIDA: *Receptes de cuina per na Magdalena.*
- * PALMER GRUA, JOAN: *Cent anys de mestres d'aixa a Mallorca. T-1.*
- * *Vocabulari de Restaurants, Català-Castellà.*

Belles Arts i Esports:

- * CAPÓ VILLALONGA, J.: *Visita històrico-artística al temple parroquial de Lloseta.*
- * FODESMA: *Itineraris a peu per la Serra de Tramuntana. Sa Dragonera.*
- * HABSBERG-LORENA, LL.S.: *Els castells roquers de Mallorca.*
- * PORCEL, B. I BRIÑAS, J.A.: *Viure a Mallorca. Una visió internacional de l'illa.*
- * TRIAS MERCANT, S.: *Les possessions mallorquines de l'Arxiduc.*
- * VIZCAINO HERRANZ, JUAN: *Mallorca en bicicleta. Itinerarios para descubrir la isla.*

Literatura catalana:

- * AGUILÓ, TANO: *Bous, llunes i dimonis.*
- * BONET, BLAI: *Parasceve.*

Geografia i Història:

- * HABSBERG-LORENA, LL.S.: *Portopí. A la badia de Palma de Mallorca.*
- * ROSSELLÓ VAQUER, R.: *Notes per a la Història d'Ariany.*

Fixau-vos en

Sa Capelleta

Espècie de fornícula dins la qual es troba la imatge de Sant Cristòfol, patró dels caminants i viatgers.

S'ubica sortint de la vila pel camí que avui va a ciutat.

Durant anys havia romàs gairebé destrossada emperò el 1967 es va refer.

Dotació imprecisa, potser del segle XVIII?

Finestra

Crida l'atenció la finestra que ocupa la part central de la façana de la casa n° 3 del carrer de Lluís (Can Ferrer). No es tracta d'una finestra antiga però sí construïda imitant l'estil propi del Maniesisme. Al mig destaca una mena de medalló amb elements heràldics (?)

Làpida commemorativa de la construcció de la carretera de Monti-Sion (1954)

Es troba clavada a una paret de la clastra del Santuari.

Làpida

Clavada a la façana de cas "Hermanos", s'hi pot llegir:

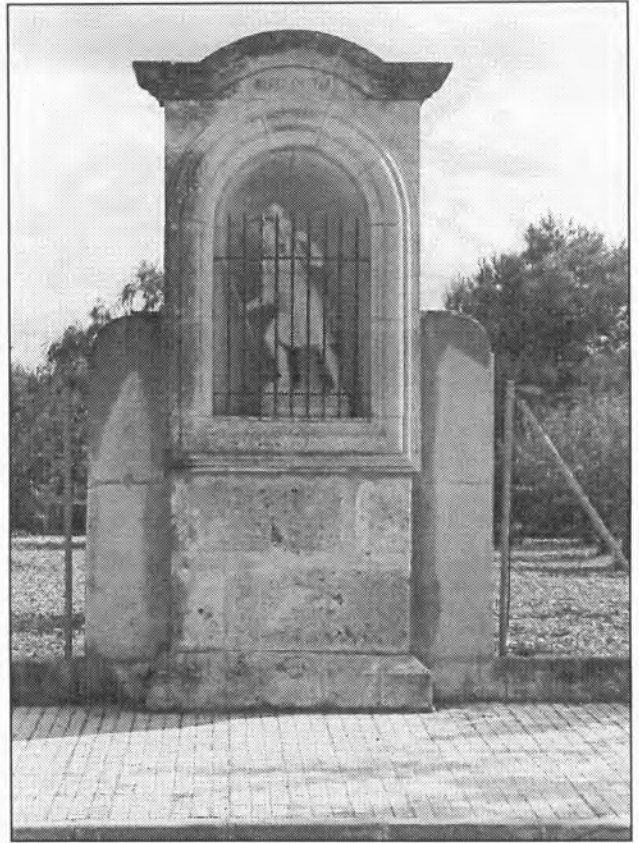
EN EL I CENTENARIO DE LA FUNDACION DE
LOS H.H. DE LA CARIDAD, TERCARIOS DE S.F.
DE ASIS, EN PORRERAS 8-9-1866, DEDICADOS A
ENSEÑAR A LA JUVENTUD Y A LA ASISTENCIA
DE LOS ENFERMOS.

EL AYUNTAMIENTO EN PLENO
PROCLAMA HIJOS ILUSTRES
A LOS BENEMERITOS Y ABNEGADOS
H. RAFAEL SITJAR SERVERA, FUNDADOR
H. PEDRO J. SERVERA ROIG
H. ANDRES NICOLAU BALLESTER
ANNO DOMINI MCMLXVIII

EN ESTA ESCUELA LEVANTADA POR MUNIFI-
CENCIA
DE LA IL. DAMA DOÑA BARBARA MORA BARCE-
LO

Y LA FAMILIA MULET VERDERA
EJERCIERON LOS H.H. APOSTOLADO DOCENTE
HASTA EL 8-9-1923 EN QUE SE FUSIONARON
CON LOS H.H. DE LA SALLE.

L.D

Sa Capelleta

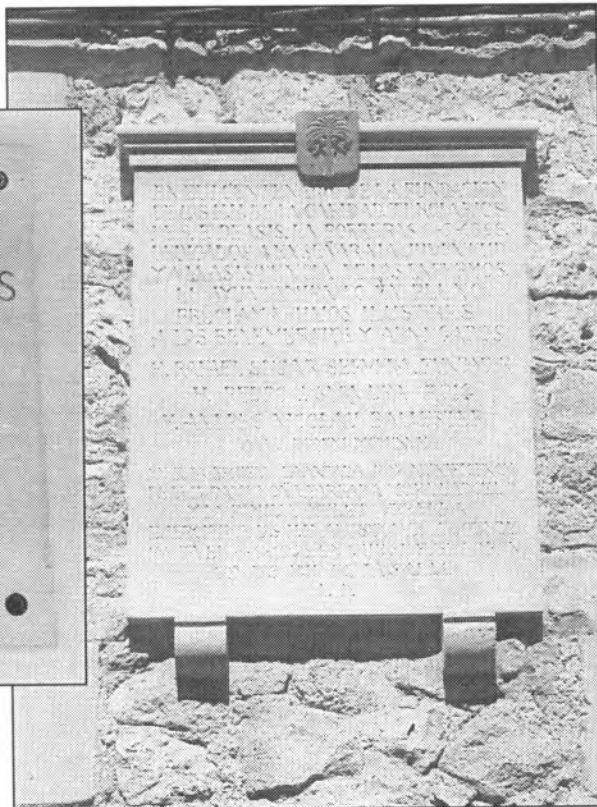

Finestra

Làpida commemorativa de la construcció de la carretera de Monti-Si3n (1954)

Làpida

**Bartomeu Ferrando i Ballester
Guillem Soler i Vanrell**

ECONOMISTES

*Assessoria Fiscal
Comptabilitats
Assegurances*

C/ Nuño Sanç núm. 11 1er A
Tel.-Fax 16 81 56 PORRERES

Sabateria - Esparteria

Maria Melià

Carrer l'Almoina, 35 - Tel. 647421

PORRERES (Mallorca)

**LES SEVES
COMPRES**

Gratis
amb

La targeta del petit comerç, per comprar de tot... i passejant

UNION FINANCERA GRUP
**BANCO DE
CREDITO BALEAR**

Es Crèdit

PROMOCIÓ VÀLIDA DE L'1 DE MAIG AL 30 DE JUNY DEL 1995

Actualització de la bibliografia de Porreres

Bartomeu Servera Sitjar

Aprofitant l'avinentesa de la commemoració del nº 50 de la revista "Llum d'Oli", exposam aquí una aproximació als llibres (que no articles) escrits per porrerencs o que, malgrat no compleixin l'interior condició, tractin parcial o totalment, sobre algun aspecte del nostre municipi. Cal dir, emperò, que no és més que una posada al dia des del 1988, ja que aquest any es publicà una aproximació a la bibliografia porrerenca duita a terme per Maria Barceló Crespí i Antònia Monserrat Fullana, inclosa al llibre *Bibliografia dels pobles de la comarca del mig-jorn de Mallorca*, editat per la Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear.

AJUNTAMENT DE PORRERES: *Museu i Fons Artístic de l'Ajuntament de Porreres* (catàl.leg), Sa Nostra, 1992.

AJUNTAMENT DE PORRERES: *Museu i Fons de l'Ajuntament de Porreres* (vídeo), Ajuntament de Porreres, 1994.

Artesans del Pla de Mallorca. Conselleria d'Economia i Hisenda del Govern Balear. 1994.

BARCELÓ CRESPI, MARIA: *L'Església parroquial de Porreres (Notes històriques)*. Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear, 1989.

BARCELÓ CRESPI, MARIA: *Elements materials de la vida quotidiana a la Mallorca Baixmedieval (Part Forana)*. IEB i CECEL. 1994.

BARCELÓ CRESPI, MARIA i SERVERA SITJAR, BARTOMEU: *Vida municipal i Nova Planta. Porreres, 1718-1728*. Ajuntament de Porreres. 1993.

BARCELÓ GINARD, BARTOMEU. *Psicologia de la*

conducta musical en el niño. UIB. 1988.

COLOMAR MARÍ, ANTONI (direcció): *Guia del Pla de Mallorca, CIM i Mancomunitat del Pla de Mallorca*. 1994

DURAN, DAMIÀ: *Roda de Folklore Pagès (màgia, jocs i festes de Son Macià)*. Ajuntament de Manacor, 1989.

DURAN, DAMIÀ: *L'enginy de l'oci. Estudi etnogràfic dels jocs, festes i altres diversions tradicionals de Porreres*. Ajuntament de Porreres. 1994.

FELIU, JOAN: *Notícies històriques del Santuari de Montesion de Porreras*. Ajuntament de Porreres. 1993.

MELIÀ, BARTOMEU: *El guaraní. Experiencia religiosa*. CEADUC i CEPAG, 1993.

MELIÀ, BARTOMEU: *Una nació, dos cultures. RP Edicions i CEPAG*. 1993

MESQUIDA FERRANDO, BARTOMEU: *La Nueva Regulación de la Imprudencia Punble*. 1990.

MUNAR, GASPÀR: *El Santuari i Col.legi de Nostra Dona de Monti-Sion (Porreres)*. Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear. 1991.

RIERA MASCARÓ, LL. i ROSSELLÓ LLITERAS, JOAN: *La congregació de l'Oratori de Sant Felip Neri de Porreres*. Conselleria de Cultura, Educació i Esports del Govern Balear. 1992.

ROSSELLÓ LLITERAS, JOAN: *Els pergamins de l'arxiu parroquial de Santa Creu*, 2 volums, Consell Insular de Mallorca, 1989

ROSSELLÓ LLITERAS, JOAN: *El Cant coral a la Vila de Porreres*. Conselleria de Cultura, Educació i Esports de Govern Balear, 1993.

ROSSELLÓ LLITERAS, JOAN: *Sr. Joan Feliu i Jaume, advocat (1844-1907)*. Ajuntament de Porreres, 1993.

ROSSELLÓ VERGER, JAUME: *Aglapint el temps*. Ajuntament de Porreres, 1995.

VENY MELIÀ, CRISTÒFOL: *Athena Protectora. Segle VI a C. Febrer, 1851*, Ajuntament de Porreres, 1994.

BAR

CA SA VIUDA

Especialitats:

"Callos", frit i llengua

C/ d'en Veiet, 1
PORRERES

Tel. 64 70 57

De la Mallorca profunda

Abans d'entrar a oferir-vos el tema que avui vos volem presentar, cal situar-nos dins el temps ja passat per donar una visió de l'entorn d'aquelles saons.

Els habitants que avui poblam aquestes terres tenim poca similitud física amb les gents que ho feren fa cent o més anys, les comoditats i la gaubança han canviat totalment la aparença externa de les persones, ara diríem que presenten inclòs unes altres fisonomies.

La vida era dura, les coses fins i tot les més insignificants tenien gran valor, i per poder viure calien grans sacrificis. Això junt amb els escassos mitjans de transport esclavitzaren a la major part de persones, subjectant-les al lloc de feina com a claus, d'on rares vegades es podien moure i així teníem a la pagesia als joves que la primera vegada que visitaven ciutat era quan els cridaven a files.

La major part de missatges i bracers, inclòs alguns menestrals de la vila amb veure la gran capital per primera vegada quedaven bocobadats.

D'ací ve el que per befa, els ciutadans tractassin els pagesos amb despreci, i els recomanaven que en anar a Ciutat pensassin a "besar es cul al portalà".

Per altra part i malgrat la poca distància que hi ha del nostre terme a la costa, moltes eren les persones, sobre tot les de l'estament més baix que mai havien vist la mar.

Els majors coincidirien amb nosaltres, que a les primeres "Voltes de sequer" foren molts els qui tingueren ocasió de veure es bassiot d'aprop.

Ara sembla una "butade", però els al.lots que havien començat de porquerets passaven de bracers pare-

Pedra de peix del Pou de Sa Carrera

llers i quedaven a les possessions, les grans indústries d'aleshores, fins als seus darrers dies, si a la seva joventut eren declarats "Excedents de Cupo" i no havien de fer el servei militar.

La fauna humana era ben diferent a l'actual, on l'educació d'algun manera més extensa avui ha llimat aquestes puntes de conducta i la gent actual, en línies generals és i es comporta no direm millor, però sí d'una forma diferent.

Cenyint-nos solament en la descripció dels diferents tipus humans, començarem dient que els al.lots, la nineria d'aquell temps; calçons curts tot l'any, cap pelat i varques tot l'estiu, presentava una imatge molt marcada per les necessitats i la misèria. Genolleres plenes constantment de croteres, traus pel cap i ferides mal curades, juntament amb costipats eternals que no arriben a desaparèixer mai, feien que la baxuleia presentàs un aspecte no gens agradable. El moc era constant a les cares, els re-

galimaven del nas uns blens (1) fins a la boca que escaldava totalment els llavis, no gaudien com avui de mocadors i aquells gargalls sols desapareixien quan les xuclades eren insistent. Avui quasi no es sap que és una seda, els al.lots a l'igual que la gent gran, patien a l'hivern d'aquestes congelacions, tant als peus, a les mans com a les orelles).

Les persones majors, no presentaven un aspecte millor, esportellades i amb cicatrius per tot el cos, estava mancada tota la societat de l'assistència sanitària/estètica que avui gaudim.

Els homes i dones de llavors ja a 40/50 anys no eren més que cares pansides de mirada papallusca, amb infinitats de defectes físics que els adornaven, podent veure, peus girats, braços corbats, esquenes ajupides i mirades d'un sol ull, esportellats i amb les dents brutes, solien afaitar-se sols un pic a la setmana.

Els peus descalços venien ja de la Mallorca profunda, record molt bé a madò Rosa "Renyeca", una veïna del carrer del Pou Florit que poques vegades li vaig veure amb varques, sempre anava descalça, tenia unes ungles d'allò més envitricollat, les ensopegades sofertes al llarg de la seva vida li havien mal deixat les ungles i els dits dels seus peus. Això sí, la seva bondat i la seva parla, serien un exemple per a la gent d'avui.

Les necessitats moltes vegades obligaven a aquelles gentetes a viure amb el que tenien o haver de cercar feina on fos, havent-se de llogar a fora poble. Els desplaçaments aleshores i dins aquells parfalans de la societat sempre depenien de les pròpies cames, les distàncies no tenien major importància. "Qui té cames viu" (2).

Per contra la nul·la mobilitat d'aquella població que generalment només feia córrer el "boliquet" per la Mare de Déu dels missatges. Tenim els traçgers per motius del seu ofici tenien com si res el dur palla o gra a Ciutat o a altres indrets, això que sempre ho feien caminant a peu al costat de la bístia i en rares ocasions podien fer-ho dins el carro.

Les comes sense cap dubte eren molt més utilitzades que avui i aquest és el fet que ens interessa resaltar d'aquesta exposició. De la mateixa manera que algú no es podia moure del lloc de feina, altres per contra ho havien de fer, perquè precisament la seva feina era canviar les coses de lloc.

Pedra de peix del Creuer des Tast.

Les pedres del peix

(3)

Les poques famílies de pescadors, que vorejaven la nostra costa, on eren una excepció d'aquella Mallorca pobra. La seva vida depenia totalment d'aquell llaütet a vela que els procurava la pesca. Al voltant del patró s'hi arreplegava la seva família que en ocasions entre fills, nores i néts, formava un nucli amb excedent de braços i sempre mancat de mitjans. Calia ser auto-suficient i mentre uns anaven a pescar, els altres podien dur a vendre el peix, mentre la patrona adobava les xarxes, la resta de la família, o els que no anaven d'aigua eren llogats de missatges, porquerets, criadetes o figaroleres a les possessions veïnes.

Dels fruits de la mar el mariner feia una selecció, deixant el peix més feble per despatxar més aprop, però la bastina (4) i altre peix de tall, com la ratjada, el clavell, etc. els separava, vista la seva consistència per als viatges de més llarga distància.

Llavors amb un covo estibat de peix amb tallades de llimona a sostres i tapat d'alga sense més protec-

tor que una capçana al cap, el mariner ja era partit cap a la vila de més aprop o a les contrades amb major concentració de possessions, llogarets o creuers de camins, on identificaven el seu punt de venda com si del ram de pi per als vinaters es tractàs, amb una reunió de pedres o al manco una pedra que a manera de taula indicàs ben a les clares que allò era una "Pedra de peix".

A un altre escrit d'aquesta mateixa revista comentarem que ma mare (5) de nina va poder veure en incomptables vegades, com els mariners del Port de Felanitx pujaven amb l'alegre "trot de mariner" pel "Molí d'es Collet" a l'indret de Son Ribot amb un bon covo de peix damunt el cap i de pressa de pressa cap a vendre.

Aquell córrer vitenc, que ni era córrer ni caminar, consistia amb un pas molt alegre i apressat però no arribava a la carrera.

Descalços amb els calçons arromangats i un petit corn a la cinta, cametes me valguen, podien anar a canviar aquella mercaderia amb els desitjats doblers, tan indispensables.

És bo de creure que al nostre terme n'hi hagués més, ara només tenim constància de la que està situada al creuer del camí dels Moreis al Tast amb el que va del Puig d'en Fanel·la a Son Lluís. I una altra al camí de Sant Joan a l'altària del Pou de Sa Carrera.

A Montuïri coneixem, al camí de Randa, una a l'indret de Son Sastre.

La "pedra de peix dels Moreis" com veureu a la fotografia sembla quasi la disposició d'una cadira, una peça gran fa de taula i l'enrevolten altres pedres d'inferior tamany.

Cal dir que l'any 93/94 i en ocasió de l'asfaltat del camí fou precis moure-les, es feren fotografies abans i en Joan Mora "Cerol" que fou l'encarregat de la feina va anar molt en compte en deixar-les igual que les havia trobades.

La pedra del Pou de Sa Carrera (camí de Sant Joan) és un exemplar ben diferent.

Sortadament les parets laterals del camí fan un escaló, i aquest, guarda la pedra que roman molt al mig.

És un bloc de pedra viva esquadrada que encara que enganxa ferm dins la paret surt d'aquesta 4 pams té una altària de 3 pams i una amplària de 2'5.

No és mal de suposar que de les costes més properes llevant/migjorn/Ponent i agafant adreces amb un parell d'hores es poguessin presentar als llocs esmentats.

L'any passat fou la darrera vegada que encara en vaig parlar amb el Patró Biel (6) donà per certes les nostres suposicions i em contà un fet extraordinari que havia succeït allà, s'Estanyol, un tal Biel Fuaní mariner aleshores, en ocasió d'haver pescat un ESCAT (7) enorme, va pensar que no fer dos viatges endur-se'l sencer i d'una peça. L'escorxà i traient-li la butza, amb un sac damunt el cap a manera de cucuia es

carregà el peix espidat, aficant el cap on abans l'animal tenia les entranyes i d'aquí cametes em valguen cap a Lluçmajor. La cua li arrossegava un bon tros. La feta va ser molt comentada no pel fet de la caminada, cosa molt freqüent sinó per la fortalesa física que s'havia de menester per tragar tan gran peix.

Arribats aquí sols faríem un prec als lectors, les pedres i les parets i la forma amb què estan ordenades pot donar-nos en moltes ocasions referències de les persones que les han viscudes. Caldria fer un crit d'atenció en aquest sentit. Pot encara no ser massa tard i alertant a les persones que les movem podem salvar part del nostre patrimoni.

(1) Candeles de secreció nasal

(2) Els refranys sempre terminants i contundents ens traslladen amb una simple expressió al lloc idoni. Recordam aquell altre que diu: "Qui té poma, té pa". Molt gràfic, també pot servir per reflectir aquella Mallorca miserable d'aleshores.

(3) En dóna notícia, en Pere Mulet de "Son Moo". Ell des de sempre les sentí anomenar així als seus pares, coneixedors del seu ús des de temps immemorial.

(4) Bastina, nom molt usat dins la terminologia marinera, amb què són coneguts popularment el gat-musso-la-quisona i demés peixos salacis.

(5) Maria Manresa Sunyer, nascuda a Son Ribot al vessant de llevant del Puig de Sant Salvador - Felanitx.

(6) És ple de vida Biel Paniza Moll de s'Estanyol, féu de mariner tota la vida, ara ja és jubilat.

(5) Escat, Angelot, Àngel: Peix selaci del suborde dels esquals (Squatina Squatina) amb el cos aplanat i de forma romboïdal i el cap rodó, semblant a la ratjada i al tauró.

Mariner de camí.

**INSTAL·LACIONS ELÈCTRIQUES
CALEFACCIÓ I FONTANERIA**

CAN BINIMELIS

**FERRETERIA, MOBLES DE CASA, GUINA I BANY
ELECTRODOMÈSTICS I IL·LUMINACIÓ**

C/ Sala, 2 - Tel.: 64 71 48 - PORRERES

L'Agrupació i els seus presidents (I)

Rafael Ferrà Martorell
Joana Mora i Cerdà

En el darrer número de la nostra revista publicàvem un article referent als orígens i a l'evolució de l'Agrupació Cultural de Porreres. A l'esmentat article feim referència a les distintes etapes de l'entitat que, d'una manera o d'una altra, venien personalitzades pels sis presidents que fins ara l'han dirigida.

La sortida al carrer del número cinquanta és una bona ocasió per tocar les baules de ca seva i convidar-lo a reviure els temps de la seva presidència. Temps i fets que, en algun cas, tenen ja avui una certa perspectiva històrica, i que es movien indiscutiblement dins uns paràmetres socials distintes als d'ara.

Començam per donar la paraula a la persona que dona la primera passa, la més difícil, la de posar en marxa un grup de porrerencs amb inquietuds culturals i socials, polaritzar els seus anhels i redactar els estatuts que donarien vida a l'entitat que ha actuat de dinamitzadora cultural durant el darrer quart de segle al nostre poble de Porreres.

Donam la paraula doncs al senyor **JOAN VERGER GARAU**, el primer president.

-Quan es va crear, el 1971, l'Agrupació Cultural de Porreres, feia gairebé quaranta anys que un grup de joves porrerencs havien creat l'únic precedent d'entitat dedicada a promoure la cultura en el nostre poble. Aquella entitat, -el Centre Instructiu- va néixer dins l'afany cultural de la Segona República i va morir juntament amb ella. En aquell moment, coneixíeu aquest fet? I en tot cas, com era el panorama cultural de Porreres quatre dècades després i quins motius us duguerent a promoure la creació de l'Agrupació.

-Quan es va constituir, l'any 1971, l'Agrupació Cultural de Porreres, pens que els fundadors no teníem notícies del citat Centre Instructiu que precisa-

ment per promoure la cultura del nostre poble, igualment que l'actual Agrupació, van crear un grup de joves porrerencs durant la Segona República, i que havia de desaparèixer amb ella en caure la democràcia i quan, per tant, van ésser suprimides radicalment les llibertats públiques.

El panorama cultural l'indicat any 1971 era molt limitat i trist, precisament per causa, sobretot, de la inexistència de democràcia i després d'haver sofert prop de quaranta anys de dictadura franquista super-centralista i enemiga declarada del dret a les diferències històriques i la manera pròpia d'ésser dels distintes pobles de l'Estat, per això donà el predomini a l'idioma castellà, practicament l'únic oficial. Conseqüència directa d'això va ser continuar, ja que hi ha precedents antics, impeding l'ús i l'ensenyament de la nostra llengua a totes les escoles i d'altres centres d'educació, i també el seu ús a la premsa, a la ràdio i posteriorment a la televisió, i també va prohibir totalment usar-la a l'àmbit públic oficial. Únicament es permetia, des dels anys cinquanta aproximadament, algunes edicions de llibres de literatura en català, que podien servir sols per l'ús d'uns quants letraferits i algunes poques persones més. Aquestes edicions eren necessàriament molt reduïdes, ja que cada vegada eren més els que no sabien escriure ni llegir en

català.

No obstant tot això, sabem de l'empena i la tradició que tenia Porreres per organitzar grups teatrals i musicals i això ens va animar molt per intentar constituir una agrupació si bé de caràcter cultural, semblant a la finalitat de l'esmentat i abolit Centre Instructiu, però adaptada a les exigències socials presents i aprofitant l'esclatxa oberta per la limitada Llei d'Associacions de 24 de desembre de 1964. Els motius de fons que ens van impulsar a fundar l'Agrupació Cultural, com a una associació, eren bàsicament, al meu entendre, que ens permetia, als que teníem certes inquietuds, poder estar reunits sense necessitat d'haver de demanar permís, cada vegada, a les autoritats i així poder parlar, estant plegats, de les nostres coses comunes que per ser-ho precisament estimàvem i sentíem molt íntimament, i també, avui, com és de suposar, continuem estimant; a més, podíem així planificar i realitzar algunes activitats, amb totes les precaucions i simulacions necessàries, per intentar promoure la cultura pròpia del nostre poble. No podíem oblidar que estàvem en plena dictadura i que encara no se sabia quan acabaria. Dictadura que, com sabem, ja que està ben provat, havia planificat sistemàticament i detalladament i realitzava la persecució i el genocidi cultural de les manifestacions pròpies del nostre poble, com la llengua i la seva manera peculiar d'ésser i actuar, encara que permetia algunes i poques exhibicions merament folklòriques, com els balls de bot, d'altra banda molt meritòries.

-Com foren aquells primers anys de vida de l'entitat que presidíreu i quina resposta trobàreu de les institucions oficials i dins el poble en general?

-Entre les actuacions que vam realitzar durant els primers anys de l'Agrupació, ara record principalment aquestes: un curs que titulàrem Com llegir els diaris?, que explicaren els periodistes Andreu Ferret i Toni Tarabini, que alguns encara probablement recordareu, ja que em sembla que va ésser

ser interessant; algunes bones representacions teatrals amb molt d'èxit, en les quals actuaren, entre molts d'altres bons actors, l'amic Esteve Ribas; es van fer excursions per Mallorca i fora amb molta participació; es van organitzar cursets sobre la història de Mallorca i d'altres molt concorregudes d'aprenentatge de la nostra llengua. Entre les conferències que es van fer tenc present la que va pronunciar l'amic, ja malauradament traspasat, Llompart de la Peña, sobre: Llengua, literatura i història, força interessant, com totes les que ell va fer. Bastants joves i d'altres persones intervinieren i assistiren a aquests actes i d'altres que s'organitzaren.

L'actitud de les institucions oficials va consistir, en general, en ignorar-nos completament, i no record tampoc cap ajut o subvenció, si bé això no era en aquells anys gens estrany i, per tant, no ens va sorprendre.

-De quins aspectes de la vostra gestió en quedàreu més satisfet, i quins dels vostres objectius no poguéreu assolir?

-Avui, passats gairebé vint-i-cinc anys de la data de la fundació de l'agrupació Cultural, pens amb satisfacció que junt amb d'altres persones, agrupacions i entitats de tota mena, vam iniciar modestament unes coses, tasques i realitzacions que avui, reinstaurada fa gairebé vint anys la democràcia i les autonomies, són ja normals i van formant part, encara que amb moltes dificultats i entrebancs, de la consciència general col·lectiva, com l'ensenyament de la llengua catalana amb les seves modalitats insulars, com el mallorquí, sense perjudici de la unitat lingüística del català, així com l'estudi de la nostra història, i per altra banda, correspon l'exercici de les competències exclusives a la Comunitat Balear en relació a diverses matèries.

Els objectius que en aquells anys, no tan llunyans, nosaltres no poguérem assolir són molts, ja que no teníem possibilitats reals immediates de poder fer-ho. No vam poder intentar fer una revista, com Llum d'Oli, per exemple, ja que no existia, ni volien els poders públics que existís, la premsa forana ni cap altra en català. Haví-

em de resignar-nos forçosament a no fer una revista, com també moltes altres coses. Però haver iniciat d'alguna manera, modesta per part nostra, el camí actual ens dóna una certa satisfacció, si bé sense caure mai en el perill de pensar que s'ha aconseguit tot o molt, ja que han sorgit com sabem, i com sovint passa en la vida, nous problemes i moltes dificultats, que fan molt costerós i complicat el camí encetat. Però no podem defallir, ens hi juguem massa coses essencials, cal continuar.

-Altres opinions que volgueu que siguin publicades.

-L'existència d'associacions com l'Agrupació Cultural de Porreres continua essent avui dia molt necessària, tal vegada era precisament més que mai. Si bé legalment, constitucionalment i estatutàriament ara es podem fer moltes més activitats que abans en defensa i desenvolupament de la nostra identitat col·lectiva com a poble, hi ha encara molta distància entre l'obertura teòrica, legal i possible i la realitat pràctica quotidiana. Tenim el dret indiscutible i no negociable com a poble o comunitat a la plena existència, que ens havien negat i es continua inadmissiblement negant per alguns, i el dret a conservar i consolidar la nostra cultura, la nostra llengua, la nostra manera d'ésser i actuar pròpies, i això no ho pot desconèixer legalment ni èticament ningú. Per tant, sense radicalismes ni exclusivismes, amb tolerància, amb solidaritat amb tots els altres i tots els pobles, tenim també el dret a ser respectats i tractats amb peu d'absoluta igualtat per tots els altres pobles qualsevols que siguin. La normalització que s'ha encetat en tots els àmbits culturals, econòmics i també polítics ha de continuar de manera ferma, ja que no sols hem de fer inútils les regressions, sempre possibles, com la de l'any 1716 implantada pel Decret de Nova Planta i profunditzada, després, de la Dictadura franquista (1936-1975), sinó que hem d'avançar i consolidar la nostra personalitat nacional de manera pacífica però resolta. Avui molts de mallorquins, probablement la majoria, encara no estan prou interessats ni sensibilitzats en relació a les coses nostres comunes: la llengua, la

terra, la història, la cultura, el nostre dret, les quals tots nosaltres hauríem d'estimar precisament per ésser nosaltres, encara que no siguin sempre millors que les dels altres, i sense perjudici de millorar-les si és necessari per nosaltres mateixos principalment, ja que som majors d'edat com a persones i com a poble. Resta molt per fer en tots els camps, entre d'altres, com s'ha dit, el de la normalització lingüística, que sembla que és el més proper. Encara avui el 67 % dels alumnes de les Balears reben l'ensenyament sols en castellà. (Veure: Antoni Mir: el català a les Balears. La Vanguardia, 9 octubre 1995, pàg. 20). La normalització del català a Mallorca a l'Administració de Justícia està quasi per començar i es pot dir igualment dels documents notariais. Quants s'autoritzen en la llengua catalana quan els atorgants són tots mallorquins? Segurament poquíssims. I així podríem referir-nos a d'altres matèries.

L'ús social del català a Balears en la seva modalitat mallorquina, menorquina i eivissenca, s'ha comprovat que avui no es normalitza degudament, que no avança, al contrari, en conjunt està reculant de manera preocupant, fins i tot s'afirma la perillosa formació de dues comunitats lingüístiques i culturals distintes sobre el mateix territori de la Comunitat Balear. Cal saber-ho i cercar la realitat, i reaccionar com cal. Podem fer-ho i pens que ho farem sense tardança. Tenim mitjans legals, per tant hi ha d'haver seny i voluntat per fer el que sigui millor per a tots. És una qüestió de ser el que pertoca o no ser res o quasi res.

Els instruments que tenim els que no tenim directament el poder públic, són molts, però no són menyspreables. La mateixa revista Llum d'Oli, és, sens dubte, un mitjà excel·lent per portar les vostres idees i reflexions i per arribar a convèncer a tot el poble, així com per encoratjar a d'altres a participar en moltes tasques i activitats que feu. Es tracta de continuar el camí que vam començar plegats l'any 1981, i arribar sempre a metes més progressistes i modernes i també assenyalades en benefici de tot el poble, sense por i sense presses, però sense pauses i de manera segura, pacífica i tolerant.

El campanar necessita restaurar

Bartomeu Tauler Valens

Tothom ja sap que el campanar necessita urgent restauració, sobretot a la part superior, degut als crulls i als ferros rovellats que han rebenat la pedra. Gran part del poble col·laborà en la "tómbola" adquirint camisetes o fent donatius. El consell parroquial d'assumptes econòmics agraeix a tots el gran esforç realitzat. Els estudis de projectes i pressuposts estan en marxa; no és treball fàcil ni ràpid, però -si Déu vol- el durem endavant amb l'entusiasme de tots.

En aquest número especial, el 50 de "Llum d'Oli" volem oferir algunes dades significatives del nostre campanar parroquial. Per una banda, explicar-ne la història, i per altra presentar el projecte d'obres que ha redactat l'arquitecte.

Descripció del campanar

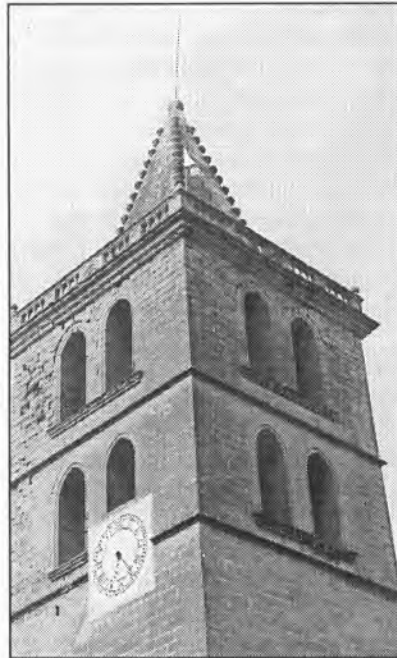
El campanar de l'església parroquial de Porreres és una robusta torre quadrada, que s'aixeca un poc separada de la paret de l'Església, i està situada a la part de Xaloc (SE) de l'edifici.

El conjunt és una torre de marès ben tallat, segurament de les pedres de Son Grau. **Les seves dimensions són de 8'08 mts. de costat i de 52 mts. d'alçada sobre la base.**

La torre està composta per set cossos separats per simples moldures. Té, als dos darrers pisos dos finestrals ogivals per banda. La part superior és una quàdruple balconada, amb el sòl enrajolat i envoltada d'una balaustrada, ornada als quatre cantons amb petites columnes de cap esfèric.

El remata una **piràmide (10 mts. altura)**, amb festó ornamental d'arestes, i el "merlet" (esfera de marès forrada) que la corona, dins el qual s'inserta el para-llamps.

Les deficiències detectades

El para-llamps amb el seu cable està incrustat dins la bolla o "merlet" que corona la piràmide del campanar, i deu tenir uns 100 anys. Aquest merlet fou reparat devers l'any 1954, substituint una part de la bolla i farrant-lo de ciment, perquè ja havia crullat. Però l'espiga que aguanta la punta del para-llamps és de ferro i amb l'aigua s'ha rovellat i n'ha fet rebenat la pedra.

Per la qual cosa, l'arquitecte D. Sebastià Gamundí, després d'una inspecció, a finals d'abril de 1995, a requeriment del rector Bartomeu Tauler Valens, va emetre el següent dictamen, a títol provisional, i amb data de 16 de maig de 1995:

CERTIFIC que:

1. *La piràmide de marès de la part superior del campanar té crulls als cantons i presenta un mal estat general de conservació, principalment l'esfera que la remata.*

2. *Les jàcenes de sosteniment i els ferros de subjecció de les campanes estan molt malmenats, així com l'escala de fusta que puja al darrer forjat.*

3. *Moltes juntes dels maessos, tant interiors com exteriors, han perdut l'argamassa que els aferra, i per aquests crulls penetra l'aigua.*

4. *El terrat del nivell superior es troba en mal estat i el passamà de la balaustrada que fa la balconada al terrat està rompuda en distints llocs.*

Per tal de solucionar les esmentades deficiències, cal prendre les següents mesures.

I. *Refermar interiorment, a dues altures, amb anells de formigó armat, amb ancoratge d'acer inoxidable, les parets de la piràmide superior; i substituir l'esfera ("merlet") per una nova de pedra "de Santanyí", amb ancoratge idèntic a l'actual però d'acer inoxidable.*

II.- *Netejar i pintar els ferros de subjecció de les campanes, i donar dues passades de gas-oil al fustam. Arreglar o substituir els graons de l'escala de fusta.*

III.- *Restablir les juntes que es troben obertes, tant interiors com exteriors.*

IV.- *Impermeabilitzar el terrat, i tornar a enrajolar-lo. Posar ancoratges d'acer inoxidable, per tal d'unir el passamà, que es troba separat a diferents indrets.*

I per tal de que consti on faci falta, expedisc la present certificació, a Palma de Mallorca, a setze de maig de mil noucents noranta-cinc.

Signat: Sebastià Gamundí.

Notes històriques

El dia 10 d'abril de 1705, essent rector D. Martí Rayó, es decidí construir el campanar nou; es posà la primera pedra, el 18 de maig del mateix any; foren les mestres: Joan Bauzà de Palma i els porrerencs Joan Cervera, Guillem Julià, Pere Cervera, Magí Mora i Roc Cervera.

Dia 18 de setembre de 1717 hi fou pujada la campana major. Dia 20 del mateix mes, la segona, i les altres el 6 de febrer de 1719.

A Porreres tenim tretze campanes (una a l'Hospitalet, una a La Creu, una a Montis-sion, tres a St. Felip Neri, dues a les capelletes de les Germanes de la Caritat i de l'antic convent de les Franciscanes -actual Residència Social- i les altres cinc al campanar parroquial). Tres d'aquestes són més antigues que l'actual campanar, i això vol dir que podrien haver estat usades, mentre es construïa l'església actual. El segon temple parroquial, d'estil gòtic, que fou derruït quan es construï l'actual, tenia també el seu propi campanar, que no ocupava el mateix lloc de l'actual. És ben probable que les campanes de l'Hospitalet, de la Creu i de Montis-sion i la resta es realitzassin per estar al lloc que ocupen actualment.

Noms i dades de les campanes

1. La campana petita ("Bel Maria") du la inscripció de 25 agost 1480.

2.- Na "Maria" du la data de 1680 (però sembla que ja fou col·locada el 20 de desembre de 1677 a l'antic campanar). Feta a casa de l'amo En Mesquida d'Alcoraia. Fou saldada després d'un esquerdament, ja al segle XX. És la major, i també toca les hores i les Aves Maries de migdia.

3.- La que es troba a l'Hospitalet du la següent inscripció: IESUS & MARIA & JOSEPH & YOAN CARDELL &&. Porta data de 1666.

A una banda hi ha un petit relleu d'un àngel amb ales i a les dues parts dos capets. I a l'altra banda una creu semblant a bizantina. Les seves mides són: 31 cms. d'altura, sense el capçal, i 32 cms. de diàmetre a la boca ampla. Total altura, amb el capçal: 40 cms.

4.- Una altra campana es troba a l'Oratori de la Santa Creu i porta la inscripció: FUGIANT PARTES ADVERSARAE...

5.- Na "Bàrbara", fosa a València (Roses Adzaneta) l'any 1966. Segurament es construï a base d'una cam-

pana vella esquerdada.

6.- N'"Antònia", dedicada a St. Antoni, fou construïda el 1897 per "Fundición mallorquina".

7.- N'"Angela", dedicada als sants àngels, data de 1902.

8.- N'hi ha una altra a Montis-sion.

L'escola de música

S. Melià

Érem als anys setanta. Uns animosos veïns de la vila "toquen a foc" davant un moment crític, massa temps sostingut, d'una de les entitats amb més tradició d'anys al nostre poble: la Filharmònica necessitava saba nova. I, estirant tots al mateix cap de la corda, se va crear el PATRONAT DE L'ESCOLA DE MÚSICA DE PORRERES. Que és el mateix que dir: un grapat de socis que, colze amb colze i treball gratuït, han fet possible la formació i manteniment de l'ESCOLA DE MÚSICA de Porreres.

Ignor si els "fundadors" d'aquella hermosa idea n'esperaven una tan llarga continuïtat. Avui nos estam acostant a les noces d'argent d'unes institucions que, al seu començament, varen replegar una trentena d'al.lots i al.lotes porrerencs a la sala de l'antiga Escola Parroquial i, apa! a solfejar!

Rememorar aquests fets implica un reconeixement explícit d'un rosari d'actuacions d'individus -recordau l'esforç i les peripècies que haguéreu de fer per pujar la pianola a l'Escola? i grups col·laboradors (Parròquia, Ajuntament, Filharmònica, etc.)

No ha estat un "treball de bades": fets són el que compten, i sortosament, aquests hi són. En alguna altra ocasió parlarem dels joves que avui, instrument dins l'estoig, van i vénen fent música a molts d'indrets. O dels que, en una opció ben arrelada a l'Escola, treballen dedicats a l'ensenyament d'un art tan subtil.

Avui l'Escola ocupa una bona part de les dependències de l'antic "quarter" de la Guàrdia Civil, al costat de l'Escola Nova. I, del primer i únic mestre de solfeig, s'ha arribat a un digne quadre de professors que atèn a la cinquantena d'alumnes. És el següent:

Solfeig i/o Llenguatge Musical: Bartomeu Barceló, Miquel Barceló, Ferran Vaquer.

Instruments de Canya/Fusta: Antoni Peris.

Id. de Metall i Percussió: Antoni Roig.

Piano: Joan Roig.

Flauta travessera: Josep Francesc Palou.

Harmonia i Conjunt Coral: Ferran Vaquer.

Trompeta i C. Instrumentals: Bartomeu Barceló.

I, esperant que la saó sigui a punt, ja s'ha ofert la possibilitat de poder iniciar els estudis dels instruments de corda. Violí, per començar.

No hi mancaran, a partir del curs actual, les classes per a les persones adultes o ja en edat no escolar que vulguin iniciar-se en la teoria o pràctica de la música.

El ventall pot eixamplar-se sempre més, les possibilitats són moltes. Esperam celebrar les esmentades noces d'argent potser sense "bombo y platillo", però la bona música que no hi manqui!.

El batle accepta condemnar les proves nuclears, al mateix temps que rebutja retirar la creu dels "Caídos"

Joan Sorell Adrover

El el darrer ple de la Corporació de Porreres que va tenir lloc el passat dilluns, dia 9, el batle, Josep Roig, va pecar un poc d'incongruent i de manca de definició ideològica en acceptar una moció referent a la condemna de les proves nuclears franceses a Mururoa, i no fer cas d'un prec el que es demanava que l'Ajuntament retirés el monument als "Caídos".

Les dues propostes partiren d'Unió Mallorquina, que veia com el grup de Roig, el PP, no feia cas d'altres peticions seves, només en el cas de la construcció ràpida d'una rotonda en Es Pou Nou el PP va votar a favor; però també es va oposar a la creació d'una comissió per a realitzar una reforma circulatoria a la vila, l'exempció d'imposts als edificis declarats Bé d'Interès Cultural i la possibilitat de tenir una sala d'ús propi a la Casa Consistorial.

El PSM volia que s'afegís a la condemna de les proves nuclears una felicitació a Greenpeace per les seves accions i que es donàs suport al dret a l'autodeterminació dels pobles, però la perseverància del regidor Vicenç Marí en defensar la seva moció no es va veure recompensada amb els vots de la majoria.

Sense restar importància a la mostra de desacord amb Chirac, el tema estrella de la sessió va ser la petició, per part de la portaveu d'UM, Francesca Ginard, en el sentit que l'Ajuntament s'encarregàs de traslladar el monument als "Caídos" al cementeri. Josep Roig no va saber donar raons clares de les raons per les quals adjudica a la Parròquia la tasca de canviar de lloc el símbol franquista. El batle argumentà que el Lloc Sagrat pertany a la competència del rector, i que, per tant, a ell, correspon demanar permís per reti-

*Monument als "Caídos".
La vergonya continua.*

rar, si és que vol, la construcció. Per la seva part, segons UM, el fet de trobar-nos a l'Any Internacional de la Tolerància obliga a la primera autoritat municipal a retirar un monument que no és un símbol de reconciliació.

El regidor del PSOE, Miquel Ferrà, va respondre al batle quan aquest va dir que en el temps d'altres batles democràtics tampoc no s'havia canviat la ubicació del monument. Per al més veterà els anys immediatament posteriors a la Transició no era oportú retirar el símbol d'una època massa recent llavors i que quan es va fer aquesta petició durant el govern d'Unió Independent Porrerenca la proposta no va ser acceptada perquè el PP s'hi va oposar.

La Coral de Porreres a Lluc

Catalina Trobat
Cap de premsa de la Coral

El passat 7 d'octubre, la Coral de Porreres celebrà l'Assemblea General Ordinària. La secretària feu lectura de l'acta anterior, que es va aprovar per unanimitat. Al mateix temps, s'entregà a tots els cantaires la memòria de les activitats realitzades durant els darrers anys. Es donà l'estat de comptes i es va presentar la programació del curs.

La primera activitat d'aquest curs ha estat el concert celebrat amb motiu dels Orgues Històrics de Mallorca.

Pel dia 26 de novembre es prepara una excursió a Lluc i la Serra de Tramuntana, on convidats pels pares acompanyarem la Celebració Eucarística amb els seus càntics. Després es farà una torrada per a totes les persones que hi vulguin assistir.

Amb Assemblea Extraordinària vàrem rectificar l'article 10 dels estatuts en el qual es contempla que el director també formarà part de la Junta Directiva com a vocal nat en el cas que sigui membre de l'entitat.

També vàrem canviar l'article 28 per poder augmentar el límit de pressupost. Una vegada acabada l'Assemblea es celebrà l'onomatística d'unes quantes cantaires amb un àpat.

LLUM D'OLI

CONTINGUT

PORRERES

- Nova etapa del LLUM D'OLI
- La Coral de Porreres festeja les seves noces d'Or
- Abans Fonda Barceló, ara Sa Fonda - Café
- Josep Mª Llompart. Poeta

M D'OLI

Entrevista: Sabadell Barceló, el darrer col·lector

Esportant els anys (IX)

El viatge de l'Agrupació a Porreres

La construcció de la Mare de Déu de Lloc, a Porreres

Una festa per a Porreres

Una contribució decisiva

És indiscutible que l'anomenada premsa forana ha contribuït decisivament a la tasca de normalització de la nostra llengua. Les publicacions d'àmbit local han assumit, sovint des de la petitesa i la manca de recursos, el paper de capdavanters d'una feina que, en realitat, era i és responsabilitat de tots.

La revista *Llum d'Oli* no és, certament, una excepció. Portaveu i raiguer de les inquietuds de l'Agrupació Cultural Porreres, aquesta publicació ha esdevingut, a poc a poc, un mitjà de comunicació que, de manera puntual, ha reflectit l'actualitat de tota una vila.

I ara com una fita en el camí, surt el número 50. Com a president de la Comunitat Autònoma em pertoca correspondre a la invitació de col.laborar-hi que m'han fet els responsables, valorant així l'esforç d'uns bons porrerencs que s'han encarregat el feix de ser els portaveus del sentir del seu poble.

Enhorabona, doncs, a *Llum d'Oli*, als seus promotors, redactors i col.laboradors. Que l'esdeveniment que representa l'edició d'aquest número especial marqui una fita d'alegria i esperança. D'alegria per allò que amb tant d'esforç heu aconseguit, d'esperança per tirar endavant com fins ara. La primera, m'agradaria compartir-la amb tots vosaltres. Quant a la segona, tant de bo que, entre tots, puguem garantir-la.

Molts d'anys i fins al número 100!

Cristòfol Soler Cladera
President de la
Comunitat Autònoma
de les Illes Balears.

Des que es va constituir l'Associació de la Premsa Forana a Mallorca, les diverses revistes que l'han integrada han realitzat una tasca importantíssima en la normalització lingüística de les nostres Illes.

Els mitjans de comunicació forans han estat i són una eina vital de feina en la quasi totalitat dels pobles de Mallorca. Per això és motiu de satisfacció la commemoració del número 50 de la revista *LLUM D'OLI*, un exemple d'esforç i de continuïtat digne dels millors elogis que de seguir contribuirà a la llibertat d'expressió dins l'àmbit territorial de Porreres.

També no vull deixar de banda la important col.laboració activa que *LLUM D'OLI* ha tengut en l'Associació de la Premsa forana formant part de la junta directiva. En l'actualitat i després d'un llarg camí no sempre fàcil, és necessari que tots els membres de l'associació feu un esforç per a la projecció i extensió d'aquesta xarxa comunicativa que signifiqui un enfortiment del teixit social del nostre país.

Maria Antònia Munar i Riutort
Presidenta del Consell Insular de Mallorca
Octubre 1995.

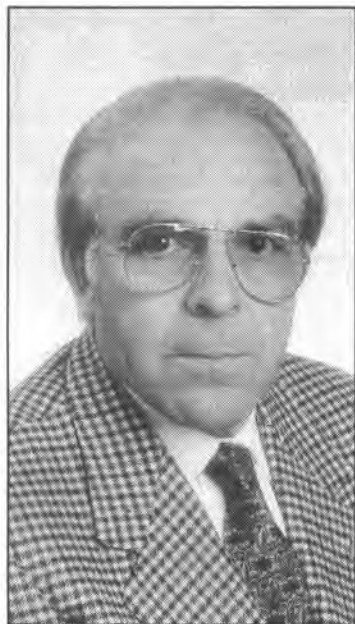

Felicitaçió a *Llum d'Oli* per a la seva edició nº 50

Record, com si fos ara, quan va sortir el primer *Llum d'Oli*; i ho record amb tanta precisió perquè el seu nom em du sempre a la memòria entranyables imatges de quan jo era petit i a ca nostra, *Son Amat*, mon pare, cada vespre, -després de passar el rosari-, a la claror d'un *llum d'oli*, em llegia qualche rondalla mallorquina. Sens dubte és un mot peculiar que em crida molt l'atenció.

Els primers 50: el pas cap a la majoria d'edat

**Miquel Company
Florit**
President de l'APFM

Aquests dies de tardor el paisatge del Pla, arribades les pluges de saor, mostra els seus colors més diversos: el verd de les pastures, la terra capgirada per l'arada del tractor, els petits horts que han canviat la seva fesomia, els raïms que han anat a parar a les bótes congregades i els arbres que perden les fulles, mentre que les poques figures sense clivellar es podreixen al simal. De

Sant Joan a Porreres, pel camí de Son Bages, el color del camp mallorquí canvia poc i els rostres de la gent qui treballa a l'agricultura tenen el mateix call a la cara.

El qui subscriu aquestes línies ha fet, moltes vegades, el camí de Sant Joan a Porreres amb diversos mitjans, des de la bicicleta, passant pel carro amb mula i, posteriorment, amb cotxe. Per a mi, arribar a la vila de Porreres és símptoma de moltes sensacions que, amb el temps s'han anat nodrint de bones amistats i de bons records. He d'admetre que l'olor de l'albercoc, que a casa meva treballàvem i competíem amb porrerencs, m'ha fet, si més no, conèixer realitats porrerencs molt pròximes. Les vinyes, que un temps n'hi havia tal per a tal, a Sant Joan com a Porreres, segueixen a aquesta determinant una mica el seu caràcter, mentre que a la meua vila s'han anat estingint, malgrat la meua intenció de competir amb els amics porrerencs.

Amb el temps, vaig conèixer els 'pares' d'un progrés, autodidactes d'iniciatives lligades a l'àmbit cultural: l'Agrupació Cultural de Porreres. Al principi, tenia la sensació que seguia essent una altra iniciativa marginal al Pla que, malauradament hem vist tirar per a la borda, però, amb el temps, l'empenta d'algunes persones l'han feta mereixedora d'un tractament com el

que reb la Cooperativa de Porreres que, des de fora del poble, ha perdut una mica el seu protagonisme. A Porreres, amb aquestes iniciatives de l'Agrupació, un s'hi sent bé: les Festes Pageses de l'Agrupació, els torneigs d'escacs, els cicles de conferències i la revista *Llum d'Oli*.

Avui, és *Llum d'Oli* el vincle del meu escrit. *Llum d'Oli*, després d'una sèrie d'èpoques ha d'entrar a

formar part, amb aquesta efemèride, a un lloc digne d'aquestes revistes del Pla que ja formen part del pseudoprogrés cultural dels nostres pobles. *Bona Pau* a Montuiri, *Es Molí Nou* a Vilafranca, *Felanitx*, *Ressò* a Campos, *Llucmajor de pinte en ample*, *Mel i Sucre* i *Damunt Damunt* a Sant Joan. D'aquesta manera voldria destacar-vos unes línies del president de Sa Nostra en la presentació del llibre *L'Associació de Premsa Forana de Mallorca (1978-1995), 17 anys de premsa local* on diu: "L'origen d'aquest servei d'informació de tot allò que afecta a un poble és l'entranyable saig, que recorria els carrers donant a conèixer a tothom allò que havia passat o havia de passar. Avui en dia, les publicacions són un mitjà més eficaç per dur a terme aquesta tasca. Les noves tècniques han fet de la premsa forana un vehicle de divulgació eficient, modern i complet de les vivències dels pobles". La premsa forana, en general, i *Llum d'Oli*, a Porreres és un saig per a la vila.

En definitiva, des de la meua perspectiva de president de l'APFM, voldria celebrar uns 50 números més al costat dels meus amics porrerencs que, amb l'empenta de gent compromesa, estic segur que es farà.

Molts d'anys i endavant.

I dit això, he de confessar que tant com a Batle com a porrerenc és un orgull poder constatar l'arribada al número 50 d'aquesta entusiasta revista local. Des d'aquí vull expressar el meu sincer desig per a què es pugui arribar ara a la pròxima fita del número 100, i, a la vegada, també, animar a tots els qui treballen i col.laboren en la publicació d'aquest mitjà informatiu perquè continuïn amb il.lusió la tasca empena, malgrat les dificultats econòmiques i d'altre tipus que probablement han de patir.

Vagi, idò, la meua felicitació a tot l'equip redactor i resta de membres col.laboradors d'aquesta arrelada revista per la consecució de la cinquantesima edició que avui gojosament festejam.

Josep Roig Salleras
BATLE DE
L'AJUNTAMENT
DE PORRERES.

50 Números de Llum d'Oli

Afrontar el futur amb imaginació

Joan Barceló i Bauçà

El batec de la vida porrerenca s'ha reflectit al llarg de 50 números a les pàgines del Llum d'Oli. Era a punt d'acabar l'any 1978 i entrar el 1979 quan va veure la llum (mai més ben dit) el primer número. Es tractava d'un petit periòdic que a base de temps, paciència i saliva acabaria defensant els interessos de la nostra minúscula porció de territori.

Es generava d'aquesta manera un exercici de la incipient llibertat democràtica. En referència a la seva capçalera, algú havia donat la següent definició: poc llum i moltes taques. Al manco, feia gràcia.

Després de 17 anys a Porreres encara resisteix una tribuna d'informació i d'opinió; un testimoni del que ha ocorregut al municipi i una memòria històrica en vistes al futur. Sobreviure tots aquests anys en una terra tan dura com la porrerenca i a un temps tant canviant com el que ens ha tocat viure és per sentir-se satisfets. S'ha arribat a convertir en un paper que els porrerencs i porrerenques entenen com a imprescindible.

Disposam d'un registre històric molt important. Així com existeixen registres d'altres matèries aquí hem arribat a fer un arxiu de gran valor de l'opinió pública local que és la traducció de la vida de tres quinquennis llargs d'un poble.

La política, la gent, la cultura, l'economia o l'esport han tengut sempre en aquestes planes el corresponent ressò. Ha estat el servei que ha aportat a la vila una revista que es va plantejar des del primer mes esser una trona lliure i que convocava a la recuperació de la nostra identitat. Aquest caràcter no ha negat mai una posició davant els fets. Hi ha matèries, assumptes o qüestions que no poden relatar-se sense la corresponent dosi de condiment.

Porreres com a objectiu. Els seus problemes, els seus somnis, el significat històric de la seva terra, el seu desenvolupament, la seva organització territorial, el seu paper en el futur, ara també europeu, el seu lloc en el concert insular...

Arribar fins aquí ha estat com una llarga caminada, no sempre fàcil, però a la que entre tots hem donat sentit, objectiu i convicció.

Des de l'òptica que proporciona haver-ne estat durant alguns anys un dels coordinadors m'agradaria encoratjar als que avui o en el futur tinguin la responsabilitat de continuar editant aquests fulls. Que ho facin en fidelitat a la seva línia fundacional, que no és altra que la defensa dels interessos locals i un fort sentit de servei a la contrada, a Mallorca i a la pròpia cultura.

Entre tots hem de fer possible que l'essència que va animar el seu naixement pugui seguir viva i permeti afrontar el futur amb imaginació.

Del passat al futur amb il·lusió

M. Lladó

Era el mes de novembre de 1978 i just acabava de ser elegida una nova junta directiva de l'Agrupació Cultural encapçalada per Joan Sorell que repetia el càrrec. Amb en Joan, formaven aquest nou equip directiu una sèrie de persones entre les quals hi havia el que escriu i na Joana Mora, que actualment presideix la darrera junta elegida; aquestes persones es proposaren relançar les activitats i complir els objectius de l'Agrupació.

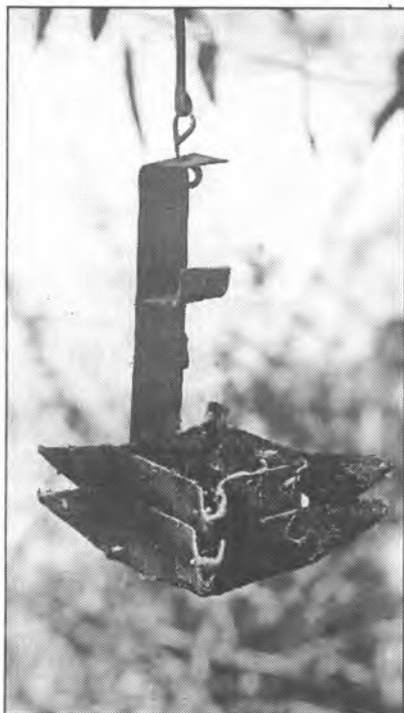
Un dels primers projectes fou tirar endavant un vell desig: fer un butlletí informatiu de l'entitat que fos suficientment atractiu com perquè els socis el llegissin; sens dubte, hi havia gran interès per fer arribar al mejor nombre de gent del poble el que era, feia i pretenia l'Agrupació Cultural.

Em vaig encarregar de fer el primer número que s'envià als socis pel desembre de 1978: a la contraportada hi havia una "postal nadalenca" per desitjar el Bon Nadal. Però, encara que jo monopolitzàs aquesta tasca, sens dubte, el naixement de Llum d'Oli es deu a la intenció i a la preocupació d'un bon grapat de porrerencs per la difusió de la cultural i, sobretot de les idees. Pensau que estàvem en plena transició política, es respirava un aire de llibertat, de necessitat d'expressió i, per tant, de comunicació. Persones com Joan Barceló, Joan Melià, Maria Barceló i altres que ara no em vénen al cap, assumiren aquesta tasca amb força i decisió.

Tots els anomenats i jo mateix en aquells temps, formàvem part de l'equip de redacció local del suplement diari de l'**Ultima Hora** que es titulava **PART FORANA**. Segurament, aquesta inquietud d'informar i el fet que a la Junta s'hi repetien les mateixes persones influï en la idea de dur endavant la revista.

El ble va prendre aviat, la idea aviat es consolidà. S'hi apuntaren nous i valuosos col·laboradors: Rafael Ferrà, Joan Barceló, Francesc Llinàs, Jaume Rosselló, etc. Nous formats, nous estils, premsa forana (associació de la qual Llum d'Oli n'és cofundador) i, fins aquí.

Aquest pot ser un breu resum de la història del naixement de Llum d'Oli, un butlletí destinat a fer un poc de claror dins l'obscuritat cultural, dins els caps tancats de molta de gent llavors contrària a qualsevol expansió cultural, política o social, sobretot si tenia aire catalanitzant, claror a la ignorància, a la manca de participació, etc. Un Llum d'Oli -recordau que es tracta del nom d'un aparell senzill i humil- que desset anys després veu aparèixer el número 50. No són molts de números en aquest període de temps, quasi

tres per any sense tenir en compte algunes temporades de poc per no dir gens d'oli o ble. Però sí que és molt de temps mantenint una inquietud, un desig de continuar comunicant, normalitzant, informant sobre el que fa una entitat, el que passa al poble, en unes pàgines on ara hi escriuen persones també inquietes i preocupades, algunes de les quals són encara les mateixes i segurament totes plenes d'il·lusió per continuar lluitant per uns objectius que, si bé no són els mateixos de quan va començar a fer llum el Llum, alguns són semblants: als polítics se'ls ha de controlar, cal seguir lluitant per la llengua, s'ha de seguir "mostrant" el nostre patrimoni, la nostra història passada i present, etc.

La tasca és dura, fer una revista amb els plantejaments del Llum d'Oli requereix un esforç personal important per part de les persones que el fan, esforç que segurament trobarà la seva recompensa en la satisfacció de tots quan d'aquí a altres desset anys o altres 50 números, vegem que el LLUM D'OLI continua fent més claror que mai, cosa que tots voldríem que ja no fes falta.

Aportació de *LLUM D'OLI* a la coneixença de la Història de Porreres

Maria Barceló i Crespi

Gairebé a tots els números la revista LLUM D'OLI ha inclòs entre les seves pàgines dades relatives a la Història de Porreres. S'hi han donat a conèixer documents (molts d'ells inèdits fins aleshores) ja sia transcrits per complet ja sia resumits en forma de regest; s'han fet ressenyes de llibres o treballs de recerca històrica; s'han donat notícies, a nivell de primícia, per exemple d'alguna troballa arqueològica; s'ha tractat sobre l'estat de conservació i característiques dels arxius; s'han denunciat malifetes perpetrades en el nostre Patrimoni Cultural.

Les matèries més diverses hi han trobat cabuda. Així han aflorat temes de caire polític, econòmic, social i cultural, aspectes d'onomàstica tant de toponímia com d'antroponímia, dades de caràcter artístic i monumental, etc. i sempre amb l'afany de divulgació sense defugir del rigor científic.

Els noms de Ramon Rosselló, Bartomeu Servera i la que subscreeu, entre altres, han proporcionat material procedent de diversos arxius alhora que han reproduït textos d'interès històric tot i que ja fossin publicats anys enrere i per tant poc o gens coneguts pels lectors d'avui.

En definitiva, número rera número, LLUM D'OLI ha contribuït, de manera certament positiva, a saber més coses i millor dels porrerencs d'altre temps.

SUPERMERCAT CAN MURTO

Associat a **COBADE**

*Carnisseria, xarcuteria, peix congelat,
merceria, perfumeria*

AMB SERVEI A DOMICILI

C/ Sa Galla, 94 - Tel.: 64 70 53 - PORRERES

Prensa Porrerenca

Jaume Martorell i Cerdà

Els mitjans de comunicació tenen en la nostra societat un paper fonamental, la ràdio, TV, revistes, premsa diària, ens mantenen informats dels esdeveniments que es produeixen arreu del món. No obstant això, les informacions que criden més la nostra atenció són les de caràcter local i sobretot les que elaboren persones del nostre entorn. La premsa forana propicià fa uns anys aquesta informació al ciutadà.

Porreres no ha estat al marge d'aquesta inquietud d'informar els veïns, vegem-ne alguns exemples:

La primera publicació periòdica editada íntegrament a la nostra vila apareix dia 2 de maig de 1933 amb una periodicitat quinzenal, a l'encapçalament el títol: *PORRERES, Periódico independiente al servicio y defensa de los intereses generales del pueblo*". Un grapat amb els edificis més emblemàtics del poble, l'església, Sant Felip, molins de vent, Indústries, tauleres, representacions gràfiques de les arts i de les lletres, i, centrat, l'escut amb el fasser i les pàsseres espipellant els dàtils madurs. (En distintes ocasions vaig demanar que si apareixia aquest gravat, es dipositàs a l'Ajuntament com a part de la nostra història recent).

El promotor d'aquest projecte fou sens dubte, Miquel Rosselló Andreu (de ca s'Escolà) com també seria promotor d'altres projectes tant socials com culturals i de què algun dia haurem de parlar.

La publicació desapareixia el 19 de gener de 1935 amb el número 27.

Dia 6 d'abril de 1935 apareixia una nova publicació: *LA VOZ DE PORRERAS, Periódico Independiente*. Els promotors foren un grup d'entusiastes porrerenecs que volien deixar constància escrita de les seves inquietuds socials i culturals. El dia 11 de juliol de 1936 amb el número 34 finalitzava la publicació.

Amb una carta publicada dia 6 de gener de 1954, el rector Gabriel Adrover convidava els porrerenecs a participar en la construcció de la carretera de Montision. Aquesta carta impresa als obradors de la impremta Rosselló i repartida casa per casa, encoratjava el rector a iniciar un bell projecte. El primer dia del mes d'abril, es publicava: *SEMILLA, Hoja Parroquial*. Actualment, és la degana de les publicacions porrerenques.

No voldria deixar en aquest breu recorregut d'es-

mentar alguns fulletons que tingueren importància i que avui, molts dels quals, resten desapareguts. El fulletó anomenat vulgarment, *Intencions del Cor de Jesús*, editat per la congregació dels pares felipons.

Homenaje al OBISPO CAMPINS, Hoja informativa y divulgadora. Editada per la "Comisión Organizadora del Monumento al Excmo. y Rdm. Sr. D. Pedro Juan Campins Barceló Obispo que fue de Mallorca". Entre l'octubre del 1948 i el febrer de 1949 es publicaren 8 vulls; s'encarregà de la seva redacció al prevere, Maties Noguera.

L'any 1962, "La Colonia Porrerenca" amb residència a Palma, editava un programa de festes anomenat: *Binerbo*, que tindria continuïtat anyalment fins al 1965.

El benvolgut amic Jaume Rosselló i Verger, impulsava la creació de la revista *Foganya*, publicant el número 0 el mes d'octubre de 1989.

El breu recull d'algunes de les publicacions editades amb una certa periodicitat i que sabem no és complet, fa de pòrtic a l'aparició el desembre de 1978 del *LLUM D'OLI*, butlletí informatiu de l'Agrupació Cultural de Porreres. Han passat disset anys des de l'encesa del llum; després d'una temporada sense oli, torna a il·luminar amb més força que mai i sobretot, amb el mateix esperit i voluntat en defensa de la llengua i la cultura.

La meua aportació a la celebració del número cinquantè de la revista *LLUM D'OLI*, voldria que fos la crida als porrerenecs i porrerenques per iniciar una recerca de tot el material imprès oblidat, o abandonat: fulletons, recordatoris, programes de funcions religioses, activitats culturals, als cines de can Gelat, can Gornals, can Boterí, romanços, estampes, talonaris...

Aquest material forma part de la nostra història local i és molt important conservar-lo per a poder-lo estudiar personal tècnic qualificat, l'Ajuntament disposa d'un arxiu catalogat i d'una bona biblioteca que podria acollir aquest material.

No voldria acabar aquest escrit sense recordar a totes les persones que amb el seu esforç personal han fet possible que avui disposem d'unes publicacions que recullen les notícies més significatives de la vida diària del nostre poble, fent-se ressò de les inquietuds i sentiments de cada un dels nostres ciutadans.

Tant de bo, poguéem celebrar tots el número cent de la revista, *LLUM D'OLI*.

**Envant o enrera
(Papers privats)**

Els antecedents del Llum d'Oli

**Les primeres reivindicacions culturals i lingüístiques no passaren del quart número
El batle va comunicar que ja n'hi havia prou i que s'acabàs aquest excés de llibertat**

Francesc Llinàs

Era el mes d'abril de l'any 1971, quan un grup de socis de l'Agrupació Cultural encapçalats per Antònia Nicolau, Guillem Llinàs i Maria Barceló, entre d'altres, s'agruparen sota el nom ENVANT O ENRERA i un dels primers resultats va ser la publicació superartesanal d'uns fulls mecanografiats i grapats amb el mateix nom i que pràcticament es poden considerar l'antecedent del Llum d'oli. Una Olivetti 32 i passats full per full pel ciclostil, amb una distribució restringida i selectiva era la destinació final d'aquells primers exemplars fets en català i que foren un tímid revulsiu dins l'apagada vida cultural d'aquell temps, tant a nivell de nació com de poble. Era un altre temps que els joves d'avui no podem entendre, la dictadura de Franco sobresortia per amunt i aquest petit ocell aviat va deixar de piular. Les seves paraules, el seu idioma, la cultura i la naturalitat amb què s'expressaven els seus escrits varen resultar molt perilloses pel règim i després del quart exemplar, el batle va recomanar, o millor dit ordenar,

que l'aventura s'acabàs. En aquells anys, quan l'autoritat deia s'ha acabat, no hi havia recursos ni apel·lacions que remoure, la llibertat d'expressió era una fantasia de les més grosses. Però, d'aquells intents, n'hem pogut recuperar alguns exemplars que ja formen part de la història informativa i cultural-local i dels quals, en aquest número 50, en podreu contemplar les portades i alguns escrits i notícies realment interessants.

Així, al número 4 es pot admirar un dibuix d'Andreu Nicolau, juntament amb l'expressivitat de les portades dels números 2 i 3 i la simplicitat del primer. Sens dubte, d'allò més resenyables són els continguts i aquí voldria destacar una inèdita entrevista amb l'apotecari Prim, en Guillem Mora Ferrer, que, ben mirat, valdria repetir sencera per allò que conté de la seva vida i la narració de la importantíssima col·lecció de béns artístics que va arribar a reunir: 240 quadres entre els quals hi havia firmes com l'Anglada, Caffaro, Cassat, Cittadini, Dalí, Coll, Goya (dibuix), Madrazo, Ochoa, Rossinó, Sorolla, Tarassó i Zuloaga, entre

d'altres, i una frase que ho diu tot: "... jo no puc donar al poder públic aquesta col·lecció. Serà la meua família que farà el que voldrà, segons la seva consciència".

**La primera conferència
de l'Agrupació**

En el número dos, s'informava que la primera conferència que va celebrar l'Agrupació Cultural va ser el 30 de juny de 1971 a Montision, amb les figures de Josep Mª Llompart i Gabriel Janer Manila; segons la cronista Maria Barceló, hi havia uns seixanta elements, tots molt ben vestits i ben pintats, tres barbes i bastant de pèl. A defora uns vint cotxes (600 i 850) dues motos i un mobylette. I, en Janer Manila duia una camisa lila, jac blanc "dernier cri", pell cremada i rellotge de polsera d'or. Vaja si ho eren detallistes els primers redactors. I la primera junta de l'Agrupació, segons es pot comprovar a la pàgina 9 del número 2, no els acabava d'agradar a tots, segons es pot comprovar en el comentari fet a les eleccions per les quals varen resultar elegits, Joan Verger, Joan Gornals i Esteve Ribas, que deia textualment: "... una Obra (sic) Cultural sistematitzada, amb ordre i control. Amb una màxima preocupació: la cultura. I una màxima aspiració: la participació de tot el poble i un bloqueig dels que no estiguin sota el "Triunvirat".

Hi ha d'altres seccions com "piulós" "rings de despertadors", "deportes", i del rector Pere Torres, entre d'altres, que val la pena tornar a llegir i conservar, tant sota el seu aspecte històric, com a capdavanter d'una nova època que començava a despertar i un record a tots els que hi participaren.

Els lectors opinen que el Llum d'Oli ha de sortir mensualment

Joan Sorell Adrover

Preguntes:

- 1.- Llegeixes el LLUM D'OLI?
- 2.- Quina opinió et mereix?

- 3.- Què trobes que hi falta o hi sobra?
- 4.- Amb quina periodicitat hauria de sortir la revista?

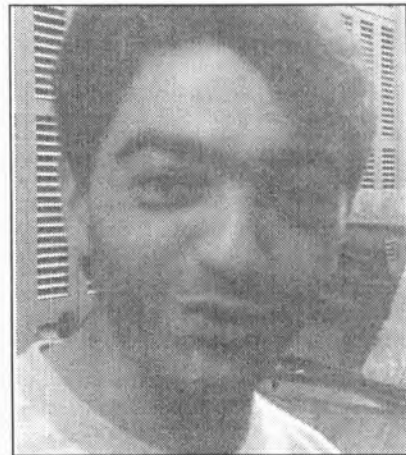
Carles Escoda. 23 anys
No soci. No subscriptor

- 1.- Sí
- 2.- Molt bo, pel poble és perfecte.
- 3.- Hi ha massa coses de política. Està massa polititzat. Pel demés està complet.
- 4.- Mensual.

Pilar Maquilón. 40 anys.
No sòcia. Subscriptora

- 1.- Sí.
- 2.- M'agrada llegir-lo, encara que no conec la gent del poble.
- 3.- No ho puc dir perquè no l'he llegit gaire.
- 4.- Mensual.

Mateu Gil. 33 anys.
No soci. No subscriptor

- 1.- Quan el veig, sí.
- 2.- Podria donar més branca
- 3.- El trob petit, molt curt, necessita que hi hagi més gent que hi col.labori.
- 4.- Està bé la periodicitat bimensual.

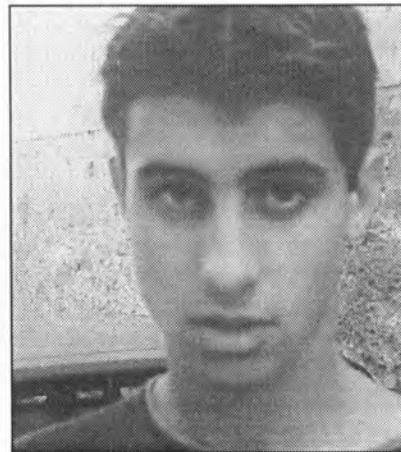
Maria Nicolau. 28 anys
No sòcia. No subscriptora

- 1.- Sí, llegesc tots els números.
- 2.- Està molt bé.
- 3.- Ho veig bé tot, ni falta ni sobra res.
- 4.- Hauria de sortir cada més enlloc de tan clares vegades.

Antònia Planas. 13 anys.
No sòcia. No subscriptora

- 1.- No l'he llegit mai.

Guillem Fullana. 14 anys
No soci. No subscriptor

- 1.- L'he fullejat qualche vegada.
- 2.- Està bé, és una revista variada.
- 3.- És ben completa
- 4.- Mensual.

Antònia Garí. 75 anys
No sòcia. No subscriptora

- 1.- L'he llegit a vegades, si el veig a la botiga el compr.
- 2.- Bé, m'agrada perquè duu notícies de Porreres.
- 3.- Han de sortir més notícies del poble.
- 4.- Mensual.

Maria Jaume, 89 anys.
No sòcia. No subscriptora

- 1.- No l'he llegit mai, fa molts d'anys que hi veig poc.

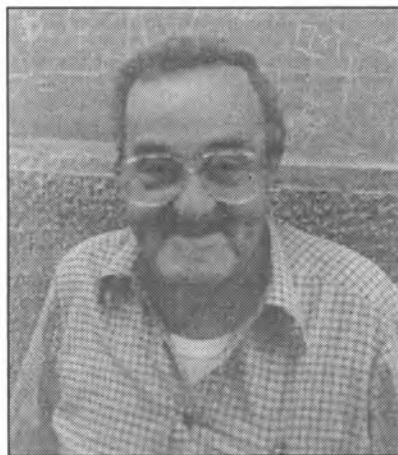
Vicenç Juan. 30 anys.
Soci.

- 1.- Sí.
- 2.- Està bé.
- 3.- De sobrar no hi sobra res, crec que hauria de ser més ample, haver-hi un major nombre d'articles.
- 4.- Mensual.

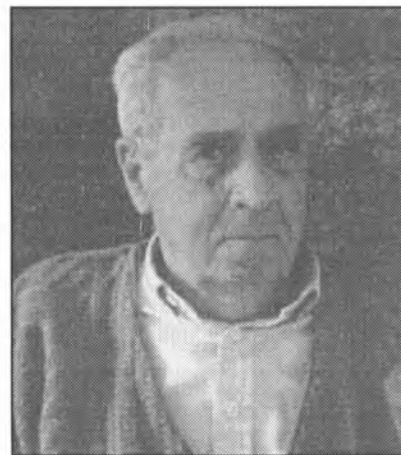
Joan Noguera. 36 anys.
Soci

- 1.- Sí.
- 2.- Està bé.
- 3.- Falta diversificar un poc més, quasi tot passa per allà mateix.
- 4.- De sobrar, no hi sobra res. I de faltar, a lo millor comentaris de l'actualitat i una secció econòmica.

Miquel Ferrà. 76 anys
No soci. No subscriptor

- 1.- L'he llegit alguna vegada.
- 2.- No en tenc una opinió concreta.
- 3.- Han de sortir coses del poble, perquè ens agrada conèixer-lo.
- 4.- Depèn de la sortida que tenguim, si té més o menys demanda.

Miquel Llinàs. 81 anys.
No soci. No subscriptor.

- 1.- El llegesc, a vegades.
- 2.- M'agrada perquè hi ha coses del poble.
- 3.- Ha de ser més extens, més col.laboradors.
- 4.- M'és indiferent la periodicitat.

El més destacable d'aquesta enquesta és que els entrevistats s'han pronunciat majoritàriament en favor que el LLUM D'OLI surti mensualment. Hem quedat sorpresos pel fet que molts de porrerencs coneixen aquesta revista que arriba al número 50. No

han posat molts d'emperons els enquestats als continguts de la publicació que l'Agrupació Cultural entrega gratuïtament als seus socis i que està a l'abast de la resta de persones de Porreres i de tota l'illa.

50 sabeu que...

D'OR

...el 1978, un grup d'entusiastes porrerencs i porrerencques posaven en marxa el primer Llum d'Oli i feien un homenatge al desaparegut La Voz de Porreras.

... al número 2 (1979) l'Agrupació Cultural va organitzar un concurs de glosadors.

... al número 3 (1979) hi sortia un interessant article sobre el topònim Porreres.

... al número 4 (1979) l'Agrupació Cultural anunciava una conferència de l'enyorat Josep Maria Llompart.

... al número 5 (1979) hi havia socis de l'entitat que demanaven articles en castellà a la revista.

... al número 6 (1980) l'editorial era un aclariment sobre si català o mallorquí.

... al número 7 (1980) Llum d'Oli donava la notícia de la constitució de l'Associació de premsa forana de la qual la nostra revista ja en formava part.

... al número 8 (1980) la nostra revista anunciava la festa que es va a celebrar a Porreres com a resposta del decret de nova planta.

... al número 9 (1980) s'anunciava que l'Ajuntament de Porreres, havia aprovat el canvi del topònim PORRERAS per PORRERES; i sembla que encara hi ha gent que no és conscient d'aquest fet.

... al número 10 (1980) es felicitava el full Parroquial Semilla, per haver aparegut per primera vegada en la nostra llengua.

... al número 11 (1981) es feia constar la sol·licitud de l'Agrupació Cultural on demanava a l'Ajuntament l'habilitació del Parc Municipal com a lloc de trobada d'infants i de tots aquells que volguessin gaudir d'una estona de descans i tranquil·litat dins el poble. **ESTÀ VIST QUE LA COSA NO VA TENIR EFECTE.**

... al número 12 (1981) hi havia un interessant article d'en Joan Melià sobre els noms dels carrers de Porreres.

... al número 13 (1981) hi havia una interessant entrevista al pare Bartomeu Melià (Boterf), que en aquells moments acabava a Barcelona la carrera de ciències de la informació, i l'any passat va ser nominat al premi Príncep d'Astúries.

... el número 14 (1981) xerrada d'una bona campanya d'albercocs a Porreres i que estava previst recollir de 500 a 600 tones d'albercoc sec amb més de 1.200 persones ocupades. Més o manco com ara!

... al número 15 (1981), en Tomàs Bordoy, deia que els fadrins també s'enamoren.

... al número 16 (1981) en Jaume Mesquida, deia que "la vinya que hi ha actualment no té futur", "necessit arrabassar l'existent i fer noves plantacions".

... al número 17 (1981) hi ha notícies com: -En Paquito no conveç, -Adéu a Sandalio, -El cinema a Porreres es mor.

... al número 18 (1981) el principal titular de la revista era "L'Ajuntament ha canviat dotze noms de carrers". De llavors, i ja fa tretze anys, ningú no n'ha canviat d'altre.

... al número 19 (1982) es comentava el naixement d'una entitat cultural al nostre poble: el Grup d'Esplai.

... el número 20 (1982) Llum d'Oli es fa ressò que a l'Ajuntament hi ha a exposició pública els plànols de la ronda de cintura de Porreres.

... al número 21 (1982) hi ha un ample reportatge sobre les normes subsidiàries que aquells anys foren aprovades, i que ara per primera vegada seran reformades.

... al número 22 (1982) es recull una notícia amb poc espai, però de molt d'interès: "S'ha tancat la impremta de Porreres. A partir d'ara qui vulgui fer un imprès haurà de sortir del poble".

... el número 23 (1983) parla que dia 11 de desembre de 1982 s'havia fet la inauguració de l'orgue que acabava de ser restaurat.

... al número 24 (1983) s'havia fet al local social de l'Agrupació la presentació del llibre la Inquisició a Porreres, llibre editat per l'Agrupació Cultural i que va ésser presentat pel mateix autor Ramon Rosselló.

... al número 25 (1983) l'Agrupació Cultural s'adhereix a la campanya de no-urbanització del Trenc.

... al número 26 (1984) la revista recull una gran notícia per a tota Mallorca: en Trenc i el Salobrar no seran urbanitzats.

... al número 27 (1984) neix una nova publicació de l'Agrupació Cultural: **Porreres, contribució a l'estudi d'una vila mallorquina a la baixa edat mitjana**, la seva autora és Maria Barceló.

... al número 28 (1984) el conseller de Sanitat, acabava d'anunciar que Porreres tendria una unitat sanitària abans d'un any.

... al número 29 (1985) l'Agrupació inicia contactes amb els nostres germans de Porrera i per primera vegada organitza un viatge al Priorat.

... al número 30 (1986) Maria Barceló fa un reclam per la conservació de les creus de terme que segons ella estaven en un estat de degradació, erosió i ignorància.

... al número 31 (1987) el titular de la portada era: Qui guanyarà la batalla de Porreres, fent referència a les eleccions municipals d'aquell anys.

... el número 32 (1987) recull que Joan Melià col·laborador de Llum d'Oli va ésser l'encarregat de fer el pre-

gó de les festes de Sant Roc.

... el número 33 (1987) Llum d'Oli, recull una notícia important pel futur cultural del nostre poble: l'Escola Nova va començar a incorporar l'ensenyament en català.

... el número 34 (1988) parla d'un fet que encara ens afecta: davant la inoperància de tots, el centre de salut a Vilafranca.

... al número 35 (1988) hi ha un article de l'arqueòleg Gabriel Pons titulat: la restauració de la murada del pou Salat. Un fet excepcional.

... al número 36 (1989) la notícia d'actualitat és el canvi de la fira que va passar aquell any, del dimarts al diumenge.

... el número 37 (1993) comença una nova etapa de Llum d'Oli, després d'un parell d'anys d'estar apagat.

... al número 38 (1993) la portada és horrible: un semàfor a la plaça de la vila.

... al número 39 (1993) apareix un reportatge del viatge a Madrid per anar a esperar l'emigrant porrerenc Bartomeu Barceló que arribava de l'Argentina.

... al número 40 (1993) apareix la benvinguda de la gent de Porreres a la gent de Porrera que varen venir amb els seus gegants i grallers a les festes de Sant Roc.

... al número 41 (1994) l'Agrupació Cultural havia rebut l'exposició itinerant de Josep Maria Llompart, un gran patriota que acabava de morir.

... al número 42 (1994) la canalització de l'aigua potable, és la notícia de portada i de les planes interiors.

... al número 43 (1994) el reportatge de les planes centrals és sobre l'important troballa de tòfones al terme de Porreres.

... al número 44 (1994) la necessitat d'un Institut de Secundària serveix de tema de l'editorial.

... al número 45 (1994) a la portada hi ha un estel que pot portar molts dels nostres desitjos.

... al número 46 (1995) podeu veure: Porreres amb Porrera: després de les inundacions la primera calçotada popular que es fa a Mallorca serveix per recaptar diners a benefici del poble de Porrera.

... al número 47 (1995) es recull la notícia de la presentació del llibre "aglaplint el temps", de Jaume Roselló i Verger, que va esser gran col.laborador de la nostra revista.

... al número 48 (1995) surt un reportatge sobre el descobriment del tancat d'en Just del qual feim un reportatge.

... al número 49 (1995) us podeu recrear mirant les cuixes de la presidenta.

... al número 50 (1995) L'EQUIP DE REDACCIÓ FA FEINA AMB MÉS IL.LUSIÓ QUE MAI PER MILLORAR LA REVISTA.

BARCANTONI

*PLATS COMBINATS,
TAPES I ENTREPANS*

TOT A BON PREU I MILLOR SERVEI!!!

Plaça Espanya, 1 - PORRERES

COMESTIBLES I CARNISSERIA

CA NA

BORDOA

Qualitat i bon servei

C/ Sa Galla, 52 - Tel.: 64 71 32 - PORRERES

TELE MARCH
LA BANCA TELEFÒNICA

La seva
oficina de butxaca.

Telèfon: 901-111 000

BANCA MARCH
Sa Banca

**El Consell de Redacció
del Llum d'Oli vos desitja
una Bona Fira 1995.**

BAR PUB

ES FAROLET

L'Almoina, 58 - PORRERES

**ANTIC FORN
DE
CAN PISTOLA**

*Especialitat en ensaïmades
de nata i crema i amb nous*

C/ Almoina, 22 - Tel.: 16 83 46

Bilingüisme: Substitució en potència

Margalida Grimalt i Veny

És realment difícil intentar normalitzar la llengua quan ens trobam en una situació com la nostra, tenint al cap del Govern Balear partits centralistes que volen "fort i no et moguis" que la nostra comunitat sigui bilingüe.

No és gaire mal d'entendre que es reivindiqui el bilingüisme per part dels dirigents polítics espanyols, però ja costa una mica més comprendre-ho si els qui el reivindiquen són catalanoparlants i es senten (o al manco ho diuen) mallorquins. Potser és degut a que

no saben realment a on s'arriba amb aquesta situació desequilibrada que volen establir.

El bilingüisme que pretenen no és cap solució al conflicte lingüístic existent a les Illes, ans el contrari, el perpetua, cosa que a la llarga suposarà l'extinció de la llengua catalana, ja que els únics obligats a ésser bilingües són els catalanoparlants, que han après i usen també la llengua castellana, mentre que els castellanoparlants poden seguir usant, sense problemes, únicament la seva llengua.

Aquesta situació, aparentment estable, no pot seguir indefinida-

ment, perquè la desigualtat és la força motriu del canvi lingüístic, canvi que en el nostre cas suposarà evidentment la substitució de la llengua catalana per part de la llengua castellana (és ben sabut que sempre és la dominant la que substitueix la dominada).

De fet, els bilingüistes (els qui defensen el bilingüisme) no són pas bilingües, sinó monolingües, parlen únicament el castellà, i saben cert que el bilingüisme no és cap perill per a ells, sinó per quals qui es senten obligats a usar (o al manco a entendre) les dues llengües, o sigui, nosaltres.

Estudis, reportatges, video

Foto Estudi
BIEL CERDÀ

C/ Pou Florit, 35 - Tel.: 64 76 81 - PORRERES

BAR
ca'n guillem

"SA NOSTRA"
CAJA DE BALEARES

Desitja Bona Fira

Quinze anys d'esplai amb un Llum d'Oli per davant

Els monitors

Ara, quan el Grup d'esplai de Porreres està a punt de complir els 15 anys de la seva fundació, la revista en què tan orgullosos estam de poder col.laborar compleix el nombre 50 i més de quinze anys de la seva fundació.

En primer lloc, volem donar la més sincera enhorabona, i agrair a totes les persones que un moment o altre han fet possible, que Porreres tingués un mitjà de comunicació, entre els diferents membres de la societat. Nosaltres que tenim un esperit jove i moltes de ganes de fer feina per al nostre poble, sempre hem pogut tenir un punt d'orientació i pogut conèixer enriquidores opinions de diferents persones porrerenques, gràcies a les planes del Llum d'Oli.

Hem pogut conèixer temes d'actualitat, opinions personals que en moltes d'ocasions ens han donat la llum necessàries per continuar la nostra tasca i la nostra il.lusió. Gràcies.

Escoltau! no ploreu!
el rossinyol canta,
quin cant més bell el seu!

Una besada al rostre
la vostra néta vos fa
quan agafa el retrat
i vos vol agombolar.

Sempre amb noltros sereu
rossinyol de Can Desmestre
la nova vida guiareu
amb el dolç refilar.
(Dedicat al meu marit)

* * *

Als Monjos vàreu créixer
alegre figarolera
però el paner deixàreu allà
quan amb el fuster vos vàreu
casar.

Quatre fills tinguéreu,
set néts coneguéreu,
i una renéta petita
el darrer any vos alegrà.
Un somriure dolç i tendre
per ella sempre tindreu
del cel l'enviàreu
que al cor segur ens arribarà
(Dedicat al meu pare)

Mª Magdalena
Picornell i Vaquer.

SUPERMERCAT

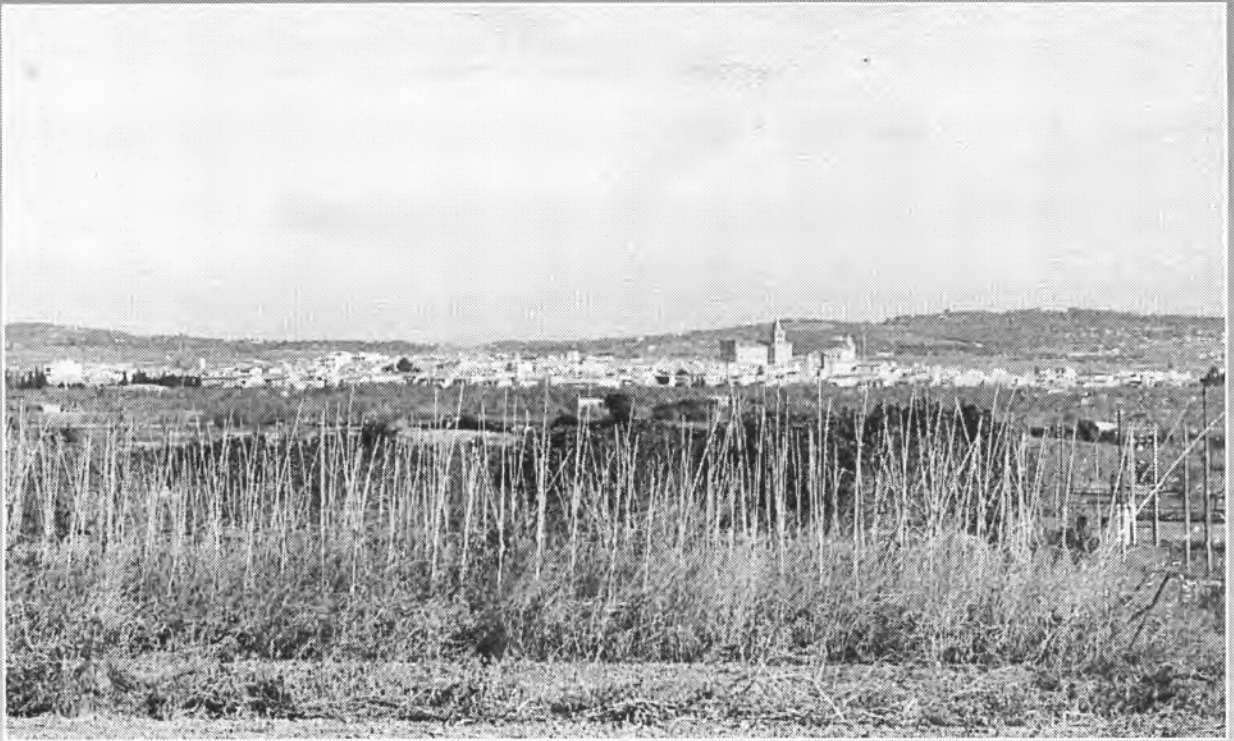

*Servei de xarcuteria, carnisseria,
peix fresc i congelat.*

Fruites i verdures i amb pa calent a l'hora.

C/ Pou Florit, 92 - Tel.: 16 80 94 - PORRERES

Que la feina de cada dia i
l'esperit de superació
continuïn essent
les nostres millors i més
eficaces eines perquè la
nostra Comunitat Autònoma sigui un
territori de prosperitat.

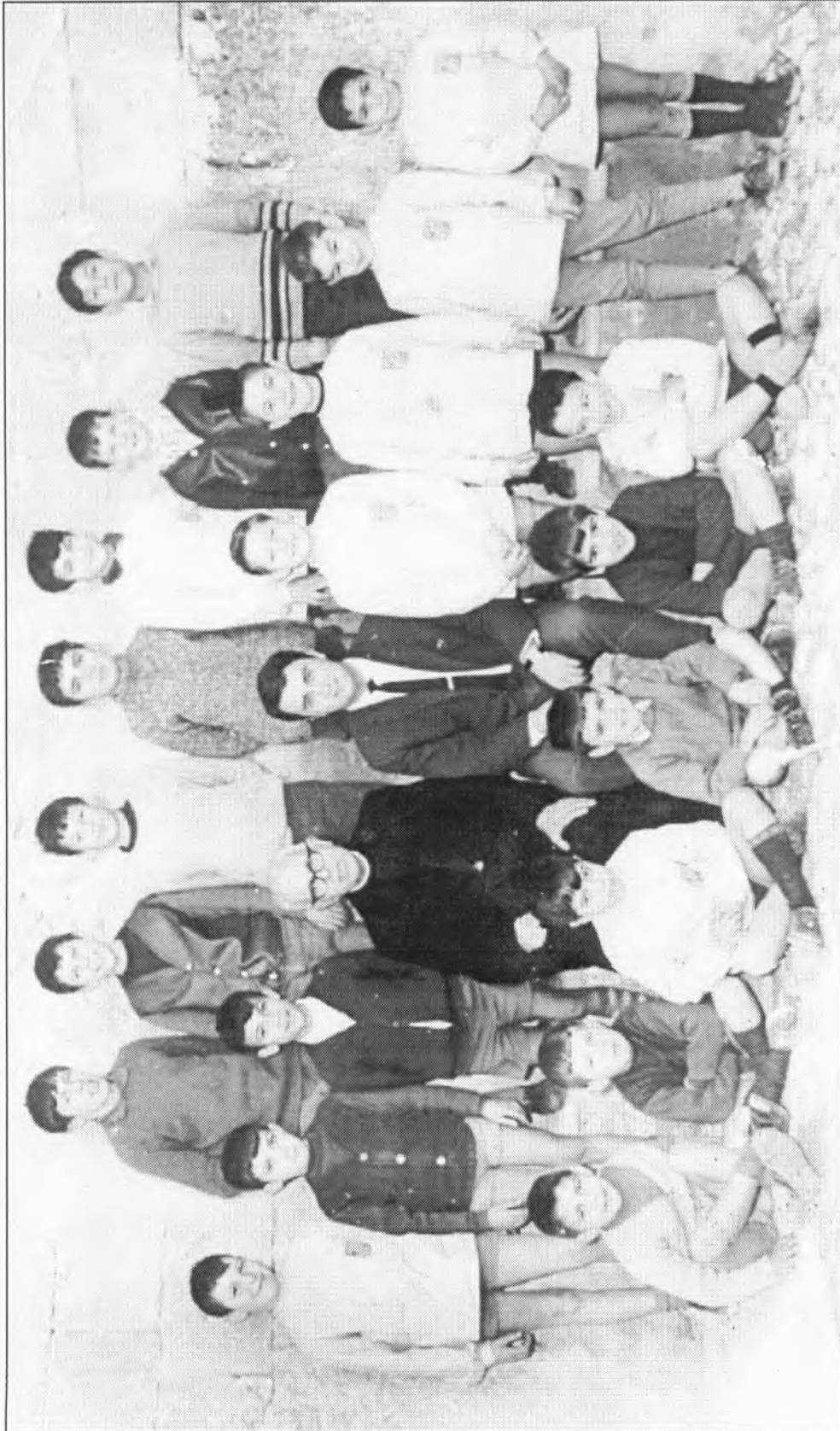
**GOVERN
BALEAR**

ENDAVANT, LLUM D'OLI !

Escola Nacional Parroquial de Porreres

(Curs escolar 67-68)

D'esquerra a dreta: **FILA DE DARRERA:** Antoni Martorell "Betlem", Ramón Lorente Galitano, Juan Lorente Galitano, Guillem Puigsverver "Duzaià", Sebastià Picornell "Frari", Manel Enamorado Casquero, Joan Jaume "Mamec".

SEGONA FILA: Francesc Cerdà "Palou", Antoni Nicolau "Mates", Antoni Picornell "Frari", Mn. Gabriel Adrover Rector de Porreres, Bartomeu Barceló, Antoni Julià "Betlem", Cristòfol Mora Munar, Miquel Aguiló "Pobler", Rafel Juan "Llana".

PRIMERA FILA: Miquel Rosselló "Guia", Jaume Nicolau "Mates", Antoni Servera "Torres", Joan Enamorado Casquero, Joan Gil "de ca s'Escolà", Joan Carbonell "de Son Degueta".

Aires de Monti-sion

Agrupació Folklorica de Porreres

Antoni Matas
Aires de Monti-Sion

L'Agrupació folklòrica de Porreres, Aires de Monti-Sion, fou fundada l'any 1975 per iniciativa de Catalina Nicolau (de Ca'n Ros), que entusiasmada per la música mallorquina ens ensenyà les primeres notes musicals, i que més tard amb l'ajuda de Jerònia Vaquer (des planters) consolidaren un grup de ball mallorquí format per joves balladors, que s'estrenaren a Monti-Sion el dia de la festa de l'Àngel del 75.

Actualment, l'Agrupació està formada per persones de diferents edats, que li donen un caràcter obert i totalment popular.

Ens dedicam a la investigació, l'ensenyament i la divulgació dels nostres balls i músiques així com de les nostres tonades i cançons de la ruralia illenca.

Al 1989 l'Agrupació participà al III Forun Internacional de l'amistat a Algèria, després es redactaren els estatuts que regeixen el grup folklòric i se formà per primera vegada una Junta Directiva, passant a ser la Presidenta i directora Margalida Vaquer Sorell, després Miquel Mora Mulet fins al 1993, en què l'Agrupació acabà en un estat més aviat deplorable. La crisi se superà començant una nova etapa, amb una nova Directiva presidida per Antoni Matas

Blanch. Se consolidà una Escola de Ball Mallorquí, amb molta de participació i ganes d'aprendre el nostre folklore, participant al festival de Vilavella de Castelló, organitzant la MOSTRA FOLKLÒRICA de St. Roc, participant a un festival internacional a França a més de participar a innumerables ballades en els diferents pobles de Mallorca i gaudint com mai del millor estat de germanor i ganes de fer feina per al nostre folklore, que ens han duit a poder celebrar aquests 20 anys de ball.

I és ara, després de 20 anys que AIRES DE MONTI-SION ha volgut

deixar una vegada més constància de la tasca tan grata que ens és, poder donar a conèixer el folklore mallorquí. Començant per la sencera dedicació a la recuperació del vestuari tradicional, és a dir, vestits de feina, o pagesos fets de roba de cotó i d'altres teixits grossers apropiats per a la feina al camp, i els vestits de festa o de gala, de seda o domàs, fil, rantes... que ens denoten quina gent i quan els lluien. I per cloure aquest petit homenatge, ho volem celebrar amb l'edició d'un disc compacte i cassettes que esperam que siguin del gust de la nostra gent.

sa fonda café

Porreres • Tlf. 6 4 7 3 1 6

**Grup d'Esplai:
un nou curs**

Els monitors

Un any més, després d'haver curat la ressaca del campament d'estiu, el Grup d'Esplai es posa en marxa per gaudir de les activitats que tots els monitors i monitores hem preparat per a tots els nins i joves de la vila.

En primer lloc, i com ja és tradicional a la nostra entitat abans de començar les activitats i dins el mes de setembre, es va celebrar l'acampada per a joves de més de 13 anys. Hem de dir que va tenir molt bona participació i que els dissabtes i diumenges varen transcórrer amb un bon ambient entre tots els qui anàrem a Lluc.

Així mateix, el 14 i 15 es va celebrar l'assemblea ordinària de tots els monitors; enguany, va tenir com a escenari la possessió de Son Alfonso al terme municipal de Calvià. Els objectius principals d'aquesta assemblea, són la revisió de les activitats dutes a terme durant el passat curs, i per altra part realitzar la programació per a tot el curs 1995-96.

Com haureu pogut veure al programa de la fira, enguany la nostra entitat torna a organitzar dins aquesta setmana cultural, la gimcana per a nins i el taller de graffitis per a joves al parc municipal.

Tenim una gran il·lusió perquè les activitats d'aquest hivern que es tornaran a realitzar al nostre local, tinguin el mateix èxit de participació que l'any passat.

Un "cuc" que lluita contra el càncer

Junta Local de l'Associació de lluita contra el Càncer

El gener de 1996, la Junta Provincial de Balears de l'Associació Espanyola contra el Càncer, posarà en marxa una **Unitat Mòbil per l'assistència mèdica domiciliària a la part forana**, i a l'abril del mateix any una altra a Palma. **Un servei com tots els altres completament gratuït i en benefici dels malalts de càncer que podran ser atesos a la seva pròpia llar i entorn familiar.**

Per dur a terme tot això, és necessari comprar i equipar dos vehicles, contractar serveis mèdics i psicològics, xòfer, etc... i per tant el pressupost per aquest primer any puja molt, concretament a uns 24 milions de pessetes.

Per obtenir els recursos necessaris s'ha pensat fer-ho esportivament establint un **Rècord Guinness: amb monedes de 25 pta (les de forat) que s'aniran posant en un cable, formant un "Cuc" el més llarg possible.** Els donatius en bitllets, talons, etc. que siguin per a aquesta finalitat es canviaran en monedes. Un metre són 475 monedes. Un quilòmetre 450.000. La Campanya durarà des d'octubre al 31 de gener de 1996 i finalitzarà amb un gran festival: l'entrada del "Cuc" on haurà entrega de premis als millors col.laboradors.

S'ha programat per al dimarts 17 d'octubre, un acte inaugural de la Campanya, per iniciar la recaptació de la Unitat Mòbil de la Part Forana. Aquest acte consistirà en posar la primera moneda per part del Batle.

La Junta Local de l'Associació de Lluita Contra el Càncer de Porreres repartirà varies punxes en diversos comerços per a la col·locació de les monedes.

Esperam la vostra col.laboració i desitjam que entre tots poguem acabar amb aquesta malaltia.

ASOCIACION ESPAÑOLA
CONTRA EL CANCER

JUNTA DE BALEARS

C/. Sant Ignasi, 77 - A

**SERVICIOS DE DIAGNOSTICO PRECOZ
CONSULTORIO DE SEÑALES DE ALARMA**

PARA CUALQUIER INFORMACION DE CHEQUEOS - TEL. 24 40 00
POR LAS MAÑANAS EXCEPTO SABADOS

Sabeu que...

...hi ha un regidor de l'anterior legislatura que encara té ganes de ser de l'Ajuntament i va als plenaries com a públic, i no atura d'intervenir.

... si el refrigerador i el congelador estan 5 graus més freds del que realment cal, el consum d'energia augmenta el 25 %.

... el nostre batle a Greenpeace al plenari els anomena aquests d'Inpis.

... Aires de Monti-Sion, ha enregistrat un compact-disc, que el podrem adquirir el dia de Sa Fira.

... al darrer plenari el batle no va admetre una moció d'urgència per estudiar una millora de la circulació, ja que troba que a Porreres es circula bé, i va insinuar fer un referèndum.

... aquest Llum d'Oli és el record en número de pàgines

... no sabem per quin motiu, l'Ajuntament no va informar de l'exposició pública de les normes subsidiàries i que el poble ho ha hagut de saber per la informació d'un partit polític determinat.

... Porreres és un poble d'avantguarda, fixau-vos en el cotxe del Sr. Batle.

... a la fi, hi va haver un plenari ordinari a l'Ajuntament, el primer després de 4 mesos de legislatura.

... en Joan Barceló dona la millor informació meteorològica.

Pluviometria

SETEMBRE

Dia 4	30'0 litres
Dia 5	5'9 litres
Dia 13	1'9 litres
Dia 17	0'9 litres
Dia 18	3'2 litres
Dia 21	3'5 litres
Dia 22	0'5 litres
Dia 23	1'8 litres
Dia 24	8'7 litres
Dia 25	0'4 litres
Dia 29.....	ip.
TOTAL	55'9 litres

OCTUBRE

Dia 3.....	ip.
Dia 6.....	0'2 litres
Dia 10.....	0'4 litres
Dia 12.....	9'4 litres
Dia 14.....	14'8 litres

Notes breus

Porreres, un poble que no reacciona

M.B.

Les darreres eleccions han demostrat que el poble continua confiant en la mateixa ideologia que està duent a Porreres, a un lloc increïble. Estam perdent habitants, capacitat econòmica, entitats, serveis, o sigui qualitat de vida i els donem de nou la responsabilitat per quatre anys més. Així ens va. Ens agradaria poder rectificar d'aquí al 98.

UM demana amb urgència una reforma circulatòria per a suprimir els "Punts negres"

Joan Sorell Adrover

La construcció d'una rotonda en Es Pou Nou és el primer pas, segons UM, per a iniciar una reforma circulatòria a Porreres que permeti suprimir els nombrosos "punts negres" que hi ha al poble. El batle es va negar amb rotunditat a crear una comissió sobre aquest tema en la darrera sessió, però va expressar el seu desig que la Conselleria d'Obres Públiques realitzi aviat la construcció de la rotonda. No volem que Josep Roig estigui creuat de braços, o només enviant comunicats de desacord amb França. Els regionalistes demanen que el batle s'acostumi a prendre decisions ràpides i no emprengui només projectes a llarg termini, com és el cas de la reforma de les Normes Subsidiàries o la construcció del parc de n'Hereveta.

Sa Pastera

LES NOSTRES
CARNS
SÓN
ÚNIQUES

OFERTA JUVENIL
DE 19'30 A 21'30
AMB EL SOPAR
UN REFRESC
DE FRANC
PELS MENORS
DE 16 ANYS

Bar - Restaurant

C/ Pau Flors, n° 10
PORRERES - MALLORCA

El servei de menjador a domicili a Porreres

Apol·lònia Mª Binimelis
T treballadora social

Una vegada estudiades les característiques de la població de Porreres, ens adonam que vivim en un municipi amb una població majoritàriament envellida, una part molt important de la qual viu tota sola i de cada dia veu incrementada la necessitat de tenir uns serveis que possibilitin poder seguir vivint dins la seva llar.

Des dels serveis socials de l'Ajuntament de Porreres es duen a terme tota una sèrie d'activitats i serveis encaminats a les persones grans per tal que el fet de continuar a casa seva pugui tenir un nivell de qualitat de vida adequat.

Un dels serveis que s'ofereixen des de l'Ajuntament, i que és el que arriba a més població en particular, és el de menjador a domicili. Aquest servei està dirigit a totes aquelles persones majors, disminuïdes o malaltes que tinguin una certa dificultat a l'hora de fer el dinar, ja sigui per dificultats de mobilitat, o per malalties físiques o psicològiques.

La finalitat d'aquest servei és que les persones que l'utilitzen se'n beneficiïn i puguin seguir dins la seva llar sense la necessitat d'anar a dinar fora; d'aquesta manera podran tenir una vida pràcticament normalitzada.

La majoria de les persones que en aquests moments re-

ben el servei, són persones majors de 65 anys que viuen soles i tenen una determinada dificultat bàsica de mobilitat que els impedeix sortir diàriament de casa per anar a comprar el pa i tots els aliments mínims necessaris per posteriorment fer el menjar.

Aquest servei dona a les persones que l'utilitzen, així com als familiars, la tranquil·litat que cada dia a la mateixa hora tendran el dinar a casa, que duren una dieta equilibrada i adequada per a la seva edat i problemàtica en particular i, el més important, podran seguir vivint sols, sense haver d'anar a dinar a fora ni preocupar diàriament els seus familiars per aquest tema.

Si trobau que us pot resultar un servei interessant per a qualsevol de vosaltres o qualche familiar, veïnat o conegut, no dubteu a posar-vos en contacte amb nosaltres.

OPINIÓ

Una preocupació: el llenguatge i la falta d'educació d'un sector molt jove

M.B.

És increïble la quantitat de "paraulotes", per no dir blasfèmies, que joves, o més bé nins d'entre onze i quinze anys, pronuncien públicament, sense moure cap múscul de la cara i sense cap senyal de vergonya i, en algunes ocasions, davant els seus familiars i amb una naturalitat que demostra que allò no és una excepció, sinó tot el contrari, és d'allò més comú. Així, juntament amb una falta de respecte a tot el que els envolta, ja siguin persones com objectes, té un caire molt preocupant; aquest grup crec que no és majoritari, però en aquest país, a curt termini ho pot arribar a ser. Falta de cultura, falta d'educació escolar i familiar, qüestions ambientals, televisió, espectacles, publicacions, etc. relacionades amb uns canvis generals de sistemes i "credos" tenen molt a veure amb aquesta situació que ja afecta greument les grans ciutats i arriba ara als pobles més petits com el nostre. Tota situació "tutel·lada", com la del règim franquista, quan passa a una nova situació de total llibertat, si no va preparada d'una gran educació i formació cultural i cívica, sol donar lloc a greus problemes d'adaptació a curt termini. I això és el que crec que ara passa a l'Estat espanyol.

**El que necessitis
per practicar
el teu esport**

ESPORT ESPLAI

Sala 7 Porreres

Tel 16 83 13

BAR SA PLAÇA

Entrepans i tapes variades

Amb qualitat i bon preu

Plaça Espanya,4 - Tel.: 16 82 02 - PORRERES

Cent anys de cine, cent

Vescomte de Robines

“Que nuestra vida es cine
y los sueños cine son”
L.E. AUTE.

És prou sabut que enguany en fa cent, d'anys, que els germans Lumière varen filmar aquelles escenes de l'arribada de tren. Segurament no eren conscients que allà es forjava, al darrere d'unes imatges plenes d'ingenuïtat, la més fabulosa fàbrica de somnis de la humanitat. És d'allò més probable, però, els germans malleirien el seu invent si sabessin que paios de la categoria intel·lectual d'un Arnold Schwarzenegger, Jean Claude Vandame o Sylvester Stallone, es fan d'or corrompent les més elementals pautes artístiques del seu invent. Per fortuna són l'excepció dins l'oceànica font de vida, de plaer, de llibertat, que ens ha proporcionat el cine.

Cent anys són cent anys i si, possem per cas, féssim un repàs als fets històrics que al llarg d'aquests cent anys han tengut lloc ens donaríem de l'autèntic desastre que ha estat la història contemporània. Davant això,

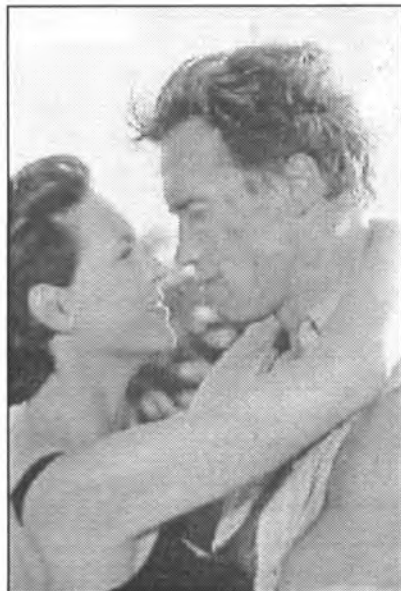
les manifestacions artístiques, el cine entre elles, podríem dir que han actuat com a contrapès enfront de la barbàrie humana. No negaré que és una visió massa optimista de la qüestió.

Form part d'una generació que va rebre una pèssima cultura cinematogràfica. Vàrem malbaratar multitud de diumenges horabaixa contemplant els pistolers impresentables dels “Espagueti Western”, els problemes sentimentals de l'emperatriu Sisí (més tard, això sí, vàrem des-

realitat grisa, trista, i obscura. A poc a poc, a mesura que ens anàvem fent grans, vàrem anar descobrint el gran cine. Múltiples pel·lícules, actors i actrius (Brando, Greta, Rita, Boggy i el cigarret a la boca, Chaplin...) han anat formant la nostra particular història sentimental. Ploram d'emoció cada vegada que als Ricki's Bar s'interpreta la **Marsellesa** i quan sentim que una de les pàtries a salvar és la dels borratxos.

Quan es varen posar de moda els vídeos ens vàrem pensar, ingenus, que el cine seria cosa de dos dies. No ha estat així. La gent ha tornat al cine. Això vull creure que vol dir que no hem perdut encara la capacitat de somiar altres paradisos, de posseir les més belles dones del món (acceptau-me la meua passió de Sigourney Weaver), de quedar enganxats a la màgia de la sala fosca, de contemplar les més velles passions dels humans.

Mentre hi hagi cine, hi haurà esperança.

cobrir la gran actriu que era Romy; ens va doldre el seu final patètic) o les ensucrades aventures familiars d'**Adiós cigüeña, adiós**. Molt trist, la veritat. Però què hi farem! no hi havia res més que elegir. Tanmateix aquelles històries tronades ens varen ensenyar apreciar el cine. Ens feien volar a un altre món, trepitjar una altra galàxia que ens allunyava de la

Article enmarcat dins el conveni de
normalització lingüística

GOVERN BALEAR

Conselleria de Cultura, Educació
i Esports

El cristià davant els medis de comunicació i la publicitat

Andreu Genovart

Vivim molt de pressa, estam desbordats; no tenim temps. Constantment bombardejats pels mitjans de comunicació. Es viu un moment de dispersió, tothom va a "lo" seu. Tenim un món dividit i enfrontat: guerres, racisme, terrorisme. Un món que té crisi de valors, on quasi res és estable (família, feina) Incoherència i manca d'honradesa a nivell polític. Època de permissivitat, sembla que tot està bé.

Dins aquest món nostre del que només he destacat ara aspectes negatius, els mitjans de comunicació exerceixen una gran influència sobre nosaltres, a vegades sense que ens adonem. Submergits dins un mar d'informacions a través de la T.V., la ràdio, la premsa, no tenim temps de digerir les notícies i els impactes que rebem mitjançant la publicitat, els video-clips, les cançons, el cinema... van calant en el nostre interior. La incitació al consum a través de la publicitat, la frivolitat dels serials televisius, les modes que s'estil·len, van creant poc a poc un clima en el que se'ns ofereixen una sèrie de "valors" que molt sovint, de manera inconscient acaben per fer-nos pensar que tot el que ens diuen és veritat i acabam per creure que usant tal o

qual producte serem més bells o més feliços.

El nostre cervell està rebent informació abundosa i complexa (Avui sabem més en un dia que els nostres padrins en tota la seva vida) Molta d'aquesta informació ens arriba a través d'imatges per a les quals no hem estat especialment educats. (Tots sabem llegir, però ¿a qui se li ha ensenyat a llegir imatges?)

Per altra banda la informació - que no és el mateix que comunicació- ens arriba sempre a través de filtres (sabem el que volen que sapiguem i en el moment que han decidit que ho sapiguem).

Tot això té una sèrie de greus conseqüències:

-Que ens acostumem a donar per vàlid i bo tot el que ens diuen i ofereixen. (tant en el món de la publicitat com en els comentaris polítics)

-Que altres triïn per nosaltres, encara que sembli que només ens ofereixin consells.

-Que acceptem amb normalitat el fenomen "light" on ja sembla normal que res no sigui estable; res és durador, tot és efímer. Immersos dins el món de les comoditats del "usar i tirar".

-Que els més crítics ens quedem en la sensació que no podem fer res.

-Que allò que ha dit la tele sigui

una espècie de dogma de fe: "ho ha dit la tele". **¿Com situar-nos com a creients enfront de tot aquest món d'informacions, notícies i els seus poderosos instruments?**

1. Contrastar informacions. Saber llegir entre els medis transmissors de major i més habitual coherència ètica.

2. Valorar la informació. Això requereix esforç i disciplina. Posar atenció a la informació que se'ns ofereix. És distint "veure" que "mirar", "sentir" que "escoltar".

3. Aprendre a distingir els productes de qualitat d'aquells que ens arriben més o manco adulterats.

4. Poc a poc anar tenint uns criteris de discerniment, saber fer un judici sobre el que veim, sentim, llegim... Davant tot el que ens arriba hi caben dues postures:

a) Tragar-ho tot

b) Aturar-nos a examinar i analitzar quin valor té aquella informació, fins a quin punt pot ser creïble o no, si és veraç, objectiva, realista...

Aquesta anàlisi ens ajudarà a tenir una actitud crítica, a saber desestimar el gra de la palla, a colar, posar un sedaç, porgar... i això a la vegada, ens conduirà a evitar aquells mitjans que ens donen mitges veritats o silencis intencionats.

BAR-RESTAURANT ES CENTRO

**NOCES COMUNIONS BATEIJOS
MENUS DIARIS
ELS DISSABTES BALL DE SALÓ**

Av Bisbe Campins, Porreres

Tel 16 83 05

Lumière en el Carib

El cinema cubà es presenta a Mallorca

Ferran Ribas

En el contexte de la celebració del centenari del naixement del cinema, Sa Nostra ofereix un cicle de cinema cubà, amb la projecció de cinc llargmetratges i cinc curtmetratges que quan es publiqui aquesta pàgina no tan sols s'haurà pogut seguir en el centre ciutadà del carrer Concepció, sinó també en un espai més proper i més entranyable, a cas Coix, el dinàmic teatre-cinema Recreatiu de Lluçmajor.

Abans d'haver pogut veure les pel·lícules, el que escriu només pot explicar la seva predisposició al gaudir, a la celebració anticipada per la descoberta exòtica, i si més no, *Guantanamera* -la pel·lícula estrenada en els cinemes comercials- ja compleix, més enllà dels seus estrictes valors artístics, la funció d'aperitiu: així passarem des d'un producte cinematogràfic actual i amb èxit (casual, diria jo) a altres del passat i desconeguts per quasi tots noltros. Podríem cercar certs paral·lelismes amb la música: La cançó *Guantanamera* marcava fins fa no massa temps els pobres límits en el coneixement que teníem de la música cubana, ara ja no es pot dir que sigui així, i fins i tot el segell musical mallorquí *Blau* publica interessantíssimes gravacions de l'immens i exuberant fons musical cubà. Tant de bo que succeís el mateix amb el cinema! però no ens enganem, una oronella no fa estiu, i si seguim amb el paral·lelisme s'ha d'explicar que milers i milers de gravacions musicals extraordinàries romanen oblidades als prestatges d'institucions oficials cubanes patint la degradació de sutges i humitats tropicals. No crec que la indústria cinematogràfica funcioni molt millor, però al manco de qualque cosa deu servir la tasca que es fa

Los Pájaros tirándole a la escopeta (1984)

des de la Cinemateca de Cuba, una de les més importants d'Amèrica Llatina, dirigida per Reynaldo González, també present a la nostra illa amb motiu del cicle del cinema cubà.

Cent anys de cinema, sí, tal com titula Guillermo Cabrera Infante (cubà, per cert) el seu llibre de cròniques cinematogràfiques, es tracta d'*Un ofici del segle XX*. Les seves excel·lents paraules, tretes d'aquest volum, podem explicar millor que les meves el que era i encara és el cinema a Cuba:

La Habana por la mañana. (...)

Il·lustració de J. Almeida.

le gusta entrar al cine desde la luz de harina de hueso que caía sobre el asfalto negro de humo, castaño, morado, malva y luego azul y negro de humo de nuevo, y sentir al entrar desde el calor de tintorería de la calle el fresco húmedo en la selva artificial del aire refrigerado y cambiarse los espejuelos de calle por los lentes de cine y detenerse en el corredor de lunetas, mirar las lápidas marrón, rojas de las butacas, solitarias, testigos mudos de los dramas y las pasiones del cine y ver las tímidas luces que alumbran el teatro y saber que dentro de muy poco, en unos segundos, se descenderá la cortina monumental y aparecerá la cortina cetácea, increíble, inhumana de la pantalla y sobre ella se disparará un rayo fulgurante, obscuro, que la manchará con dolor o alegría o acción o todos los colores que la naturaleza no se atrevió a inventar: ocurrirá el diario milagro del cine. Atravesamos la calle a la mitad, sin ocuparnos para nada de la luz del tránsito, empujamos la puerta de gordos cristales, traspasamos el umbral de las maravillas y entramos en la sala, en el cine. Fue entonces que Caín me dijo casi con furia, más vivo que el carajo: "¡esto es vida!"

Orgull pagès

Damià Duran

Encara com si els vegi a aquells amos de possessió, pagesos de propietat particular, madones i majorales, amb el seu aire de sentir-se cosa per dins la gentada de les fires, acudint al mercat del dimarts o fent honor a les seves festes d'antany. Se tenien un gran respecte els uns cap als altres. Un orgull digne de casta, un sentiment legítim de la pròpia identitat camperola, els omplia d'estima. Els amos portaven un capell de

roda plena, el qual se treien davant un capellà o autoritat, en entrar dins un cafè o quan passava el Santíssim. Els menestrals se tapaven el cap amb una gorra. I tot això era signe gremial, cosa de sentir-se ells mateixos.

Porreres era molt productiva de porcs, anyells, vi, blat, ordi, faves, garroves, figues... resultat de l'esforç de generació rera generació, respirant cada buf d'aire, sentint els regalims de les gotes de suor. Els pagesos d'abans de la Guerra Civil i d'uns anys després, eren color de la

terra i del sol. Aquella, fou una societat endurida per la feina diària emperò confiada en allò que feien, en el projecte que tenien entre mans.

Record aquest potencial humà vessat sobre cada sement, figuerals i albercoquerars. Els productes pagesos tenien sortida comercial, uns anys més beneficiosos, altres no tant. Així que els de son Gall, de son Drago, sa Bastida, es Tast... anaven valents, capalts, ufanosos, satisfets de si mateixos. Tenien una consciència històrica de dominar la naturalesa i de fer-la retent.

Ara bé, sembla que aquest sentiment porrerenc de raça, de nissaga, està agonitzant. I jo que sóc pagès de la més pura arrel, em sent traït, enganyat per la política que duu a terme el nostre Estat Central i la Comunitat Econòmica Europea. Ells són els que han destruït la pagesia autòctona, trencat la tradició, humiliat la societat, la gent que vivia del camp i els han obligat a vendre, a abandonar la terra, a desaparèixer.

CENTRO DE BELLEZA

Margarita Barceló

C/. Luna, 12 - Teléfono 64 70 70
07260 - PORRERES

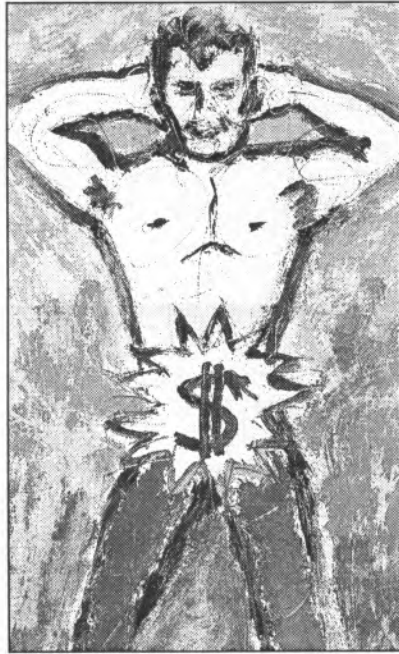

S'aturada de ses cebes

Text: Rafel M. Creus

Il·lustració: Miquel Mascaró

Un dia plujós de fa poc més d'un mes, anava jo assegut dins un autocar carregat de "guiris" travessant Hongria. Tenia devora un ianqui gras, jove de poca conversa que quasi tot el temps dormitava, per la qual cosa jo admirava el paisatge i elucubrava mentalment, m'esprenia el cervell pensant que cony podia escriure pel número 50 del **Llum d'Oli**. Desvariava passant d'un record a l'altre fins que la memòria es va aturar en una notícia llegida a un **País** comprat a Budapest el dia anterior. Una setmana abans, al partir de Mallorca, la preocupació política era la votació al Parlament espanyol de la reforma de l'Estatut d'Autonomia de les Illes Balears, que aquí, al nostre parlament autonòmic, tots (sí, sí TOTS) els grups polítics havien

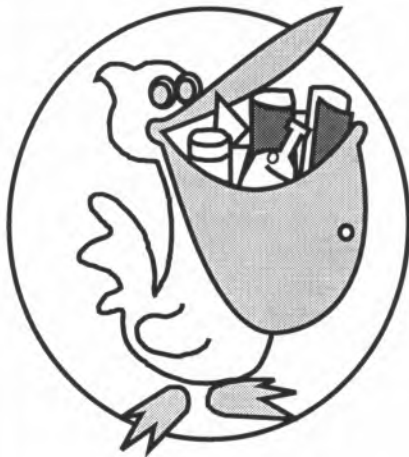

donat suport.

La notícia del diari feia referència a l'acord a què havien arribat els

membres del partit governant a la CAIB amb el seu homòleg nacional. Com que els militants illencs volien la reforma i els membres de l'executiva nacional n'estaven en contra, havien decidit que els diputats "peperos" mallorquins s'abstendrien al Congrés dels Diputats de votar la proposició de reforma del nostre Estatut de tercera categoria regional i la resta de diputats d'altres regions votarien en contra. El desenllaç (del qual ja me'n vaig assabentar de tornada) va diferir un poc d'aquest pacte, però el fi va ser el mateix, el congrés va refusar la reforma del nostre estatut.

A mi ja em va bastar l'actitud d'aquest partit (i de membres destacats del mateix que reivindiquen el dret a ells també ser nacionalistes i tammateix estan sotmesos al partit a nivell nacional) perquè em pujàs la sang a la cresta, començava a estar

SYP

PORRERES

XAVIER BALLESTER RUBIO

C/ SANTA CREU, 32 - TEL.: 16 83 18

intranquil, i com sol passar, el cervellet continuà rumiant. Vaig recordar una conversa de pocs dies abans a Viena, parlàvem del canvi de moneda i del nivell de vida a Àustria en relació a Espanya i una al.lota madrilenya em va dir: -Però vosaltres a les Illes teniu una de les rendes per càpita més elevades del país- i abans que començàs a parlar un altre contertuli, un mallorquí - francès - austríac va contestar: Sí, sí, les Balears són una de les regions amb el nivell de vida més elevat d'Europa-.

Ja tornam a ser a s'aturada de ses cebes! El tema de la suposada riquesa de tots els illencs (baleàrics) m'altera els nervis. És clar que damunt els papers som una comunitat rica i també és veritat que pagam una "burrada" a Madrid per després no poder fer res per nosaltres mateixos, tot ho hem de demanar i les contestes solen ser negatives. Però això no és només una crítica a Madrid, ho és així mateix a Ciutat; l'Estat Espanyol rep molts de doblers de les Balears i molt pocs són invertits aquí, giram la truita i veim que són invertits segons uns criteris molt particulars dels nostres governants (tranquils, no parlarem dels escàndols financers que omplen les pàgines dels diaris). Coses com cultura, llengua, patrimoni han estat infravalorades des de fa molts d'anys i no parlem de natura, ecologia i tot el que sigui l'antítesi al terme cons-

trucció. Diuen que els europeus del nord són els que paguen més impostos, però allà la Sanitat és impecable i gratuïta, el transport públic també i deu reals del mateix tot el sistema burocràtic. Talment aquí, eh?

El súper nivell de vida en pla *jet set* de les Illes Balears el disfruten una minoria i el patim la majoria, culpa de les horribles estadístiques que diuen que aquí quasi tots som rics, qualsevol resident de les illes paga el mateix preu que els milionaris per unes sabates o per un sopar i no tots anam amb *BMW*, ni tenim un veler amb el que només navegam a motor. Que hi ha peles a rompre és veritat, basta fer una volteta per aquestes fastuoses urbanitzacions on ningú parla el mallorquí, però a mi, em fa molta ràbia conèixer llicenciats de més de 30 anys amb una ment lucidíssima i sense feina mentre un *niñato* de vint anys sense cap estudi s'embutxaca tres-cents papers cada mes, senzillament perquè té bo o bons padrins. Estic fart de fer números cada vegada que surt de l'illa i de veure que la majoria dels meus amics han de fer el mateix, i més encara d'haver d'arribar al continent per poder veure un concert internacional perquè aquí el més internacional que arriba i refegeix és Julio Iglesias.

Som tan rics que per telefonar de Porreres a Campos amb un telèfon mòbil la cridada ha d'anar primer a

la península i retornar. I com que les necessitats socials i culturals de poble estan cobertes al màxim i l'agricultura gaudeix d'una salut excel.lent, podem aprovar més Camps de Golf (esport mallorquí per excel.lència i amb unes condicions climàtiques òptimes a l'illa, com tothom sap), ports esportius per a turistes de luxe i pels nostres llauts i sobretot, som tan rics que el jovent rep tota classe d'atencions per part de l'administració i quasi sense amollar un duro poden viatjar, estudiar, vestir-se i divertir-se. La 3a. edat també, però aquests és lògic que estiguin ben atesos, no?

Que no em rebotin els quatre "pijos" que el seu "papà" els ha enviat a fer el COU a USA o un curs d'anglès a Irlanda, ni els que com que han aprovat el "papà" els ha comprat una *scooter* japonesa o un *Clio JASP* novet de trinqués als seus divuit anys. Els que entendran aquest article-desfogament (i a ells va dedicat) seran els que en arribar l'estiu van al sequer per comprar-se la moto, els que van a les ametlles o les garrofes (si n'hi ha) per pagar-se la matrícula o aquells que a més d'estudiar també estan darrera una barra o servint taules. Tots aquells que se'n riuem de les estadístiques i quan un madrileny els parla de la renda per càpita li diuen: -Asseu aquí que t'ho explicaré- saben del que estic parlant.

**ASSESSORIA LABORAL
I SEGURETAT SOCIAL**

JAUME VIDAL BAUÇA

GRADUAT SOCIAL, COL. Nº 298

*Assessorament a l'empresari,
treballador i pensionista*

C/ des Vent, 6 - Tel.: 16 80 38
(només horabaixes) - PORRERES

IG FUSTERIA

LLITERAS GARI

PORTES I CUINES

FETES A MIDA

C/. MAJOR, n.º 61
07260 PORRERES
(Mallorca)

Telf. 64 71 54

Mallorquins, siau qui sou

Gaspar Barceló i Barceló

El passat 12 de setembre, hagués pogut ésser un gran dia, hagués pogut ésser una data històrica per les Illes Balears, hagués pogut ésser massa!. Però, tal i com s'esperava, ni va ésser massa, ni va ésser una data històrica, ni molt menys va ésser un gran dia simplement no va ésser res. Únicament un dia normal i corrent on els habitants de les Illes poguérem veure una vegada més com el parlament espanyol es negava per àmplia majoria, allò que per un caramull de fets històrics i culturals ens pertany; un Parlament espanyol encapçalat pel PSOE i marcat ben de reüll pel PP però que per una vegada "s'encollaren" i votaren en contra de la reforma que des d'aquí crèiem necessària.

Ara fa quatre anys que el Parlament Balear va donar via lliure a la reforma amb els vots a favor del PP i del PSOE, però en tant que ha arribat l'hora de donar la cara, s'han retractat, s'han enlluernat i han reculat. Que més es podia esperar d'ells? Bé, com vos deia, se'ns va negar una reforma que crèiem i pensam de totes, totes, urgent; un canvi que poc o molt ens aportaria més graus d'independència i que ens faria pujar de categoria.

Pero els Socialistes i Populars se n'han tornat a fotre de nosaltres i diuen que ja estam bé així com estam. El PP Balear, en vol fer creure que és un partit que està al servei dels ciutadans i que actua en defensa d'una millora econòmica i cultural de les illes. I el PSIB (PSOE) ens vol vendre que és una força de progrés i que sense el seu concurs no anirem enlloc. Tot plegat és una mena com una catedral: aquests dos partits no són més que dues sucursals del PP i PSOE a Madrid, que com a Espanyols que són, han de defensar pel caigui qui caigui la unitat dels pobles d'Espanya, passant d'una mane-

ra descarada per damunt de la nostra llengua, la nostra cultura i la nostra manera d'ésser, negant-nos així la nostra identitat com a poble independent i sobirà. L'únic que els interessa d'aquí són els doblers i els vots, uns vots que necessiten per defensar el "Cadirot" de la Moncloa, uns; i per arribar-hi els altres.

Si no tenim competències en sanitat i en ensenyament, si no tenim bones vies de comunicació, si no tenim centres culturals i esportius, si no tenim..., en una paraula, res de res, és perquè ells no volen i també, en gran part, gràcies als molts de ciutadans que els voten i es donen així, plenes facultats per a decidir el nostre futur, (val a dir que aquests ciutadans són, en majoria, "Ciutadans de coca i ensaïmada"). El Govern Balear ens ha demostrat un cop més, i ja n'hi van... que a Madrid no hi pinten una regadora. Les noves intencions i paraules del President Cristòfol Soler les se n'ha dutes el vent i a les primeres de canvi li han aturat els peus i l'han posat al seu lloc, i ens hem quedat, com sempre, boca-badats i amb un pam de nassos. "Tal érem, tal som i tal serem", una "Província" espanyola al servei dels espanyols, una suposada comunitat autònoma de tercera, que quan es tracta d'enviar diners es converteix en una de primeríssima fila; enviar diners perquè els espanyols puguin gaudir d'uns serveis i unes comoditats, de les quals nosaltres tot i éssent la província més rica, no en podem gaudir.

És evident (beneits serfem si no ho veiéssim) que els rics han d'ésser solidaris amb els pobres però una cosa ben diferent és ésser "tontos", un paper que pel que veiem el nostre Govern té ben assumit i que, de pas, ens fa assumir a nosaltres.

Això del passat 12 de setembre, és per agafar i partir. Quin desastre i quina desvergonya va ésser deplorable i humiliant, doncs els "nostres

protectors" patirem de granat per fer-se escoltar. Només els grups minoritaris i nacionalistes es mostraven educats i benèvols: els Socialistes i Populars, en canvi, es mostraren tal com són: maleducats i amb unes ànsies de poder absolutes. Ni el president del Congrés, el socialista Fèlix Pons va ésser capaç de posar-hi pau; sis vegades de demanar-los que callassin no bastaren perquè ells, amb la seva barra, continuassin amb comentaris de mal gust i rialles. Quin morro!

Cas apart merèixen els espanyols Mª Lluïsa Cava de Llano, Adolfo Vilafranca i Joaquin Cotoner que amb l'excusa (si haguessin sabut que la reforma havia de prosperar haguessin votat en contra) que havien de defensar els drets d'aquells que els havien donat la confiança, feren cas omís al senyor Aznar i votaren en contra dels seus principis i romperen així la disciplina de partit, encara que al dia següent foren esbrincats per la direcció del PP espanyol. Amb tot, a ells tres, gràcies. Als altres com el senyor Gilet (PP) i el senyor Costa (PSOE) els convid a que facin el holic i tornin de cap aquí. No serveixen! o millor, que es quedin. Tots dos es varen lluir. En Gilet va dir que aquesta reforma ara per ara no fa falta, idò, quan? tros d'ase!. I en Costa, que aquesta reforma no aportaria res de bo ni a l'autonomia ni a la convivència dels ciutadans de les Illes. Dels castellans, estremenys, andalusos i altres espanyols no en digué res. (en aquests segur que no els aportaria res de bo), senyor Gilet i senyor Costa. A què no és el mateix seure a una butaca que a una cadira? Uns bons estraperlistes estau fets!!

Dels nostres representants que anaren a Madrid per intentar convèncer els espanyols que nosaltres som diferents d'ells i que per tal cosa hem de tenir plena autonomia, cal destacar les intervencions de M^a

Antònia Munar com a portaveu d'Unió Mallorquina (UM) i de Ramon Orfila com a portaveu dels nacionalistes (PSM). Munar va dir entre altres coses, que les Balears són una nació formada per tres pobles distints, però que tenen un objectiu comú que és la Independència, i va criticar el PP Balear per la seva contradicció en matèria autonòmica, per acabar va dir, amb greu ironia cap als diputats del PP, que hi ha grups de gent que no creuen amb el progrés de les Autonomies i que davall, davall amaguen els seus més íntims sentiments d'una Espanya Imperial i Centralista. Orfila no va voler ésser menys i va gosar dir davant el Parlament espanyol, que les Illes són un País amb totes les bases i més, d'una Nacionalitat Històrica, i va demanar el PP que, per una vegada, fos generós amb el Govern Balear; i va afegir que des del PP Balear es va demanar un gest amable per tancar l'afer Cañellas; Orfila acabà el seu discurs recitant en llengua Catalana (molt a pesar d'alguns) uns versos del poeta i cantautor mallorquí Guillem d'Efak.

Malgrat la bona disposició, va ésser debades, i els nostres protectors tornaren de buit. Després d'aquests fets molts de mallorquins estan indignats amb els forasters del PP i PSOE. Els vots no són aval suficient per anar a Madrid. S'ha d'estimar la terra, les illes i el poble. Si no és així que es quedin a casa seva o que s'instal·lin a Madrid; aquí, sense ells, estarem d'allò més bé. El temps ens donarà la raó i les urnes també, lo dit. MALLORQUINS!! SIAU QUI SOU.

— EL MÓN DEL VÍ —

Collita del 95

Joan Oliva i Juan

Abans de comentar el que pugui donar de si la collita del 95 i les seves perspectives, m'agradaria tenir un record per a una persona a la qual no vaig tractar amb massa profunditat, però amb qui vaig coincidir un caramull de vegades, tant a les cates de la Fundació La Caixa com en la visita a vinyes i cellers. L'amic Manuel Picó, periodista, pintor, gastrònom i mil coses més, ens va deixar el passat agost. Els qui tenguérem la sort de poder compartir amb ell bona part de les alegries, inquietuds i maldecaps (de tot hi ha hagut al món del vi mallorquí) l'enyorarem llarg temps. La crítica, sempre constructiva, era el primer que cercava cada diumenge a l'Última Hora, i amb la seva desaparició la gran família del vi mallorquí ha quedat un poc òrfena. Descansi en pau.

Com deia al començament, la collita del 95 es presenta, en principi, bastant irregular segons les comarques. Escric això el 19 de setembre i algunes zones es troben de ple fent la verema, mentre que d'altres ja ho feren dins l'agost.

En termes generals l'any ha estat

bastant semblant a l'anterior, és a dir, forta sequera per l'absència de pluges regulars i pluges tempestuoses i fora temps al mes d'agost. Com em comentava no fa gaire un viticultor, ha plogut un mes massa tard o vint dies prest, i per tant la maduració del raïm és molt irregular. Les pluges torrencials acompanyades de calabruix a mitjan agost, ferem més mal que bé, sobretot a la zona de la D.O. Binissalem, on els càlculs més optimistes donen una pèrdua d'un 30 % de la collita, principalment als termes de Binissalem i Consell. A altres indrets, com la Colònia de Sant Pere, que patiren els efectes de l'adversa climatologia, el raïm en general és molt sà i am bon grau de sucre i acidesa.

Pel que fa a la zona del Pla i Llevant, ha madurat bastant bé a Manacor i Petra, on s'espera una collita bona i de bon grau i pes. A Porreres i Felanitx, principalment aquest darrer, han tengut problemes per manca de grau, sobretot a les varietats de ceps importats com Merlot i Syrah, i veremen aquesta tercera setmana de setembre. És d'esperar que les pluges no ho facin malbé, tot i que, per sort, les varietats blanques Prenal i Chardonnay, i la negra Tempranillo, de maduració més primerenca, estan ja dins els cellers.

En resum, un any bastant semblant als darrers, per ventura amb una pèrdua de quantitat petita, compensada amb una lleugera millora de la qualitat. És possible que quan aquest escrit arribi a les vostres mans, poguem ampliar aquestes perspectives.

Per acabar, una notícia. Un grup inversor de La Rioja ha visitat la zona del Pla i Llevant. Si no vaig errat han comprat una finca de més de 100 quarterades al terme de Felanitx, i la seva intenció és sembrar-hi... oliveres!!

Bona Fira a tots.

De la mentida com una de les belles arts

Manel-Claudi Santos

Succeeix la majoria de vegades que el pas del temps transforma en oblit la manera com han començat les coses. Potser amb l'única excepció del primer bes (juntament amb el darrer, els dos únics que donam de veres), la resta de la nostra vida es converteix en una acumulació de petites màscares que, quan te n'adones, han esdevingut els fonaments d'una existència governada per la simulació. És molt probable que la primera oportunitat que se'm va presentar de dir una mentida fos a col·legi. I per mi una mentida és una elaboració conscient d'una falsedat, no un fingiment esquiut per evitar mals majors. Com he sabut que també feien molts dels meus amics porrerencs actuals, jo anava a sant Felip Neri, a Palma, que en aquella època (suficientment llunyana perquè ja no es mereixi ni el benefici de la nostàlgia) gaudia d'un cert prestigi, sense arribar a ser **la crème de la crème** dins el gremi de l'ensenyament religiós. Hi vaig anar dels set als catorze anys i, per tant, em vaig menjar totes les misses de cada primer divendres de mes. Amb les confessions corresponents, com és de suposar. Li ha passat més o manco a tothom: fins a una determinada edat (i després a partir d'una altra determinada edat) la gent no solia tenir gaires pecats dels quals penedir-se; però arribava un moment que la cosa es complicava i el capellà, que era molt viu, començava a fer-te un tercer grau dins el confessionari per descobrir si havies practicat usos inapropiats (des del seu punt de vista) amb el cos. Normalment l'encertava, però jo sempre posava una cara

de perplexitat insuperable i, amb un aire d'indignació contenguda, només reconeixia haver fet enfadar els meus pares i barallar-me amb els companys. En tots dos casos, qui perdia aquests enfrontaments era jo i, a més a més, em queien els tres parenostres i l'Ave Maria preceptius. En conseqüència, davant tanta injustícia, varen aconseguir que deixàs de confessar-me i que dedicàs els primers divendres de mes, entre d'altres, a activitats que em poguessin resultar més agradables.

Som mentiders per necessitat, perquè no tenim més remei. Es tracta, en el fons, d'una autodefensa. Una societat que castiga la veritat (la penitència, si hagués confessat els pecats reals, hauria estat més llarga i penosa de complir) no fa res més que fomentar la mentida; o, com a mínim, l'ocultació. La hipocresia que això comporta, per descomptat, em sembla negativa; però la mentida també es pot convertir en una obra d'art. Si repassem la història de la civilització (de les civilitzacions) això que en deim cultura no passa de ser una immensa falsificació. Molt ben elaborada, és cert, però una falsestat al cap i a la fi. Feis un petit exercici de memòria: els grecs varen construir un ideal estètic amb les seves escultures que no es corresponia en absolut amb les proporcions estàndards dels contemporanis de Plató, de la mateixa manera com els "cuerpos danone" dels anuncis de televisió tampoc és probable que els trobem cada dia pels carrers; els trobadors medievals varen fer el centre dels seus poemes una dona gairebé divinitzada, però en realitat la dona feudal (i encara ara, en molts d'aspectes)

tenia un paper mínim, subaltern dins la vida quotidiana. La literatura de tots els temps és una manipulació que s'inventa personatges i paisatges que no han existit mai; una cosa semblant passa amb el cine, que fins i tot arriba al límit d'enganar l'ull i crear la ficció d'un moviment que només existeix en el nostre cervell. Tot mentides, realitats virtuals que acaben per convertir-se en més reals que no la mateixa realitat. Per no parlar del llenguatge humà: un dels mecanismes, gestuals i orals, més perfectes de la mentida. També dels més perversos. Transforma el món en una entitat lingüística a partir d'un joc de prejudicis: els camps d'extermini nazis passen a ser "camps de concentració"; els vells els convertim en "tercera edat"; els cementeris els batiam com a "jardins de repòs" (i als morts, de pas, els desitjam "un bon sossec", com si tenguessin opció a fer una altra cosa). Fixau-vos que, darrerament, hem arribat a l'extrem que ni tan sols a la mentida li respectam el nom, sinó que alguns comencen a dir-li "faltar a la veritat".

Sí, la simulació, com a mi abans l'omissió d'alguns pecats, ens permet sobreviure amb una certa dignitat i evitar tot allò que ens sembla desagradable. Ens reconstruïm una realitat que puguem assimilar, normalment millor i més amable, lluny d'una mediocritat que ens resulta impossible controlar. Ja se sap que els nostres amors de cada dia difícilment es mereixen arribar a la categoria de mentida. La nostàlgia més infinita en canvi ens la produeixen els amors perduts que no hem tengut mai.

Domund - 95

No basta l'admiració

Els darrers anys ens ha tocat viure temps d'admiració vers els missioners i missioneres. Després de Peru, amb "Sendero Luminoso" fou Burundi i tot seguit Rwanda. Amb l'assassinat de dues religioses espanyoles a Algèria arribà l'admiració al capcurucull.

Ara bé, per què els admiram? Són a primera línia del camp missional sense que cap tipus d'autoritat els hagi obligat o compromès. Tots hi són voluntàriament. Empeços, això sí, per l'amor a Déu inseparable de l'amor als germans. Són allà, per ajudar a assaciar la fam de pa, la fam de cultura i la fam de Déu a milers i milers d'homes i dones, vells, joves i nins, de races, llengües, costums diferents, però tots germans, creats a imatge i semblança de Déu, estimats i salvats per Jesucrist.

Pentura moltes vegades l'admiració no arriba a les profunditats de les motivacions missioneres, tal volta es queda en la superficialitat d'admirar la valentia, l'audàcia, l'arriscament. No ens quedem amb superficialitats buides. Perquè un missioner, seglar, religiós o prevere, no és res més, ni res manco, que un cristià coherent amb la seva fe. Un home o una dona que estima.

Així de bo de dir: ESTIMA. L'experiència de cada dia ens mostra que estimar (bessó de tota vida cristiana), estimar que és cercar el bé de l'altre, fer feliç l'altre, no és tan bo de fer com de dir. Cercar el bé, esforçar-se perquè siguin feliços els parents o els amics, sovint suposa trepitjar interessos propis, cedir en drets, fet que sols el bé de l'altre justifica.

Estimar, fins a tal punt que si per estimar aquelles persones, hutus, tutsis, algerins, contraris a "Sendero Luminoso", etc. etc. s'exposa la vida, idè s'exposa. Ningú s'exposa perquè sí. Mai per arrogància ni per valentia mal entesa. Sí, per estimació als germans. Pel bé dels germans. Si així arriba un martiri, mai cercat, s'accepta. Que Jesús va davant i Ell l'acceptà primer.

Crec que dels missioners hem d'admirar com estimen. Admirar i copiar. Cadascú al seu redol. El mal del nostre món és l'egoisme, l'altra cara de l'amor. No basta mirar els missioners, també copiar-los, dins la vida familiar, d'amistat, dins tots els camps. ¿Què passaria si dins el camp de la política, de l'economia, de l'ensenyament, endemés d'admirar, intentàssim copiar com estimen els missioners?

Sí, celebrar el DOMUND, diumenge mundial de la propagació de la fe (dia 22 d'octubre) ens ha de dur a estimar aquí amb més intensitat, fins a les darreres conseqüències i ajudar els missioners a estimar allà, al seu camp.

És cert que per això necessitam ajuda econòmica. Aportacions econòmiques que són magres a la nostra Mallorca, 49 pta. per habitant quan la mitjana a l'Estat

Espanyol és de 80 pta.

Però, encara que és necessari quasi doblar l'aportació amb doblers, dos aspectes d'aquesta ajuda són, de molt, més importants:

La pregària. Pregària que uneix, que agermana. Pregària que augmenta el nostre fiar-nos de Déu, que enforteix i anima.

Pregària i persones. Persones des del seu estat de seglars, (casats o fadrins), religiosos, preveres. Per a uns anys, com serà quasi sempre per als seglars i preveres, o per a tota la vida dins una congregació específicament missionera.

Aquest DOMUND-95 voldria esser una cridada forta al jovent. Aquests darrers temps hem ultrapassat la mitjana de dos missioners assassinats per mes. Són uns llocs buits, que no podem deixar de cobrir. Segur que hi ha joves que encara no es conformen lluitant pel 0'7, recol·lectant ajudes per al Tercer Món, acudint generosament a uns mesos de voluntariat. Volem més i a més profunditat. Aquí hi ha les missions. Uns anys, o tota una vida, ajudant a fer feliços els més desgraciats de la terra.

Miquel Mulet Coll.

Futbol Base Temporada 95-96

Jaume Cerdà

En el passat número de Llum d'Oli vàrem publicar els equips de la Unió Esportiva Porreres de les categories superiors (Senior, Juvenil i Cadet); ara toca el torn als equips inferiors del Club que segurament seran el futur d'aquesta entitat.

La plantilla de l'equip Infantil estarà dirigida per Tolo Taberner i Joan Picornell i els jugadors que la formen són els següents: Jaume Vaquer, Miquel Grau, Sebastià Tous, Tolo Mestre, Joan Toni Ballester, Joan Grimalt, Bartomeu Oliver, Bartomeu Barceló, Joan Carles Belando, Javier Crespí, Andreu Roig, Jaume Grimalt, Guillem Hugué, Raimundo Fernández, Joan Blanco, Josep Cañas, David Rodríguez, Toni Pérez, Francesc Blanco, Nicolau Barceló.

L'equip que disputarà la competició en la categoria de Benjamins estarà formada pels següents jugadors: Joan Toni Amorós, Miquel Verger, Guillem Servera, Bartomeu Lozano, Guillem Ballester, Joan Mates, Jordi Rosselló, Manolo Galiano, Joan Albert Barceló, Bernat Cerdà, Miquel Àngel Mates, Nofre Mai-

Equip Infantil

Equip Benjamí

Equip Futbol 7.

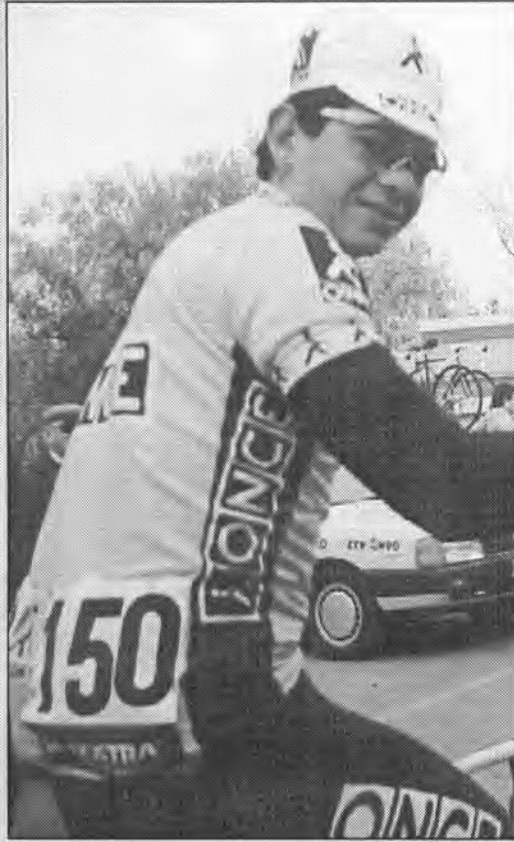
mó i Josep Joan. Estaran dirigits en el banquet per Miquel Àngel "Xolo" i Gabriel Mesquida.

Les futures promeses del futbol porrerenc que jugaran en la categoria del Futbol 7 tendran com a entrenadors a Bartomeu Blanch, Antoni Sorell i Miquel Servera. La plantilla serà la següent: Joan Sorell, Miquel Rigo, Xisco Pérez, Bartomeu Barceló, Monserrat Juan, Bernat Mesquida, Joan Francisco Ramírez, Toni Sorell, Joan Noguera, Climent Rosselló, Bartomeu Moll, Sebastià Martorell i Mateu Nicolau.

Igualment que en els altres equips que ja han començat la competició, sort a tots. Informar també que hi ha un equip de porrerencs que disputarà el campionat de Futbol 7 d'empreses per a veterans amb el nom de Palerm - Porreres i comptarà amb els següents jugadors: Pau Sorell, jugador i entrenador, Gaspar Barceló, jugador i delegat, Xim Barceló, Montserrat Nicolau, Andreu Obrador, Gaspar Mora, Miquel Servera, Jaume Martorell, Joan Bover, Xim Sorell, Joan Mates, Jaume Ginard i Andreu Mora.

**LLUM
D'OLI
AMB
L'ESPORT**

Joan Llaneras: Objectiu Atlanta

Maties Adrover

Des del meu modest punt de vista crec que el gran objectiu que s'ha plantejat el corredor porrerenc són els propers jocs olímpics d'Atlanta, després que se'l privàs de poder triomfar a Barcelona 92.

De moment, a les proves de carretera ha destacat en una sèrie de contra-rellotges, sobretot, tenc un gran record d'una al principi d'un "Giro d'Italia", però, també de moment és veritat que les grans proves per etapes se li fan un poc llargues quan arriben les grans muntanyes.

Els darrers mesos, en Joan ha tornat a la pista, la seva gran aliada, i ha tengut una gran actuació a Quito, capital de l'Ecuador, on a la darrera prova de la Copa del Món va aconseguir la medalla d'or en l'especialitat de quatre mil metres de persecució individual (4:35.105), per davant del colombià Santiago Botero i del lituà Arturas Kasputis. També a Quito va aconseguir a la mateixa prova per equips la medalla d'or, per davant de Colòmbia i Nova Zelanda.

Ja el mundial de pista de Colòmbia ha format part de l'equip espanyol que ha aconseguït plaça per disputar els 4000 metres de persecució per equips a Atlanta 96.

Per acabar, ha tornat a córrer per carretera: ha disputat el II Criterium Open professional Vila Platja d'Haro "Memorial Ramón Vistusella", el qual consistia en una prova d'eliminació i una de puntuació. En Joan va fer primer a una prova d'eliminació i a la prova de puntuació tercer darrera n'Angel Edo (Kelme) i en Melchor Mauri (Once), per la qual cosa es va proclamar guanyador absolut per davant del seu company d'equip en Melchor Mauri.

Després d'aquest bon final de temporada esperam que el proper any sigui l'any de la consagració definitiva i per sant Roc poguem celebrar una medalla d'en Joan a Atlanta. Endavant Joan!

Ajuntament de Porreres
(BALEARS)

L'AJUNTAMENT DE PORRERES
VOL FELICITAR A **L'AGRUPACIÓ**
CULTURAL PER L'EDICIÓ DEL NÚMERO
50 DE LA SEVA REVISTA **LLUM**
D'OLI FENT-HO EXTENSIU A
TOTS AQUELLS SOCIS I
COL.LABORADORS QUE HO HAN FET
POSSIBLE.

